

KIERTOTALOUDEN TOIMINNANJOHTAJA

Vuosikatsaus 2022
Lassila & Tikanoja Oyj

Sisällys

Vastuullisuustavoitteet vuodelle 2030	3
Toimitusjohtajan katsaus	4
Liiketoiminta-alueet lyhyesti	5
Vastuullisuus	7
Johdanto vastuullisuuteen	8
Olellisuus ja sidosryhmätyö	9
Kohti täyttä kiertokulkua	13
Huomisella töissä	20
Hyvä hallinto	27
Liitteet	31
Raportointiperiaatteet	32
GRI-indeksi	33
Yritysvastuun raportointi	39

Lue lisää L&T:n strategiasta ja arvonluonnista Taloudellisen katsauksen sivulta 4-5.

> STRATEGIA

> ARVONLUONTI

> HALLINNOINTI

Vuoden 2022 avainluvut

Liikevaihto

844,1

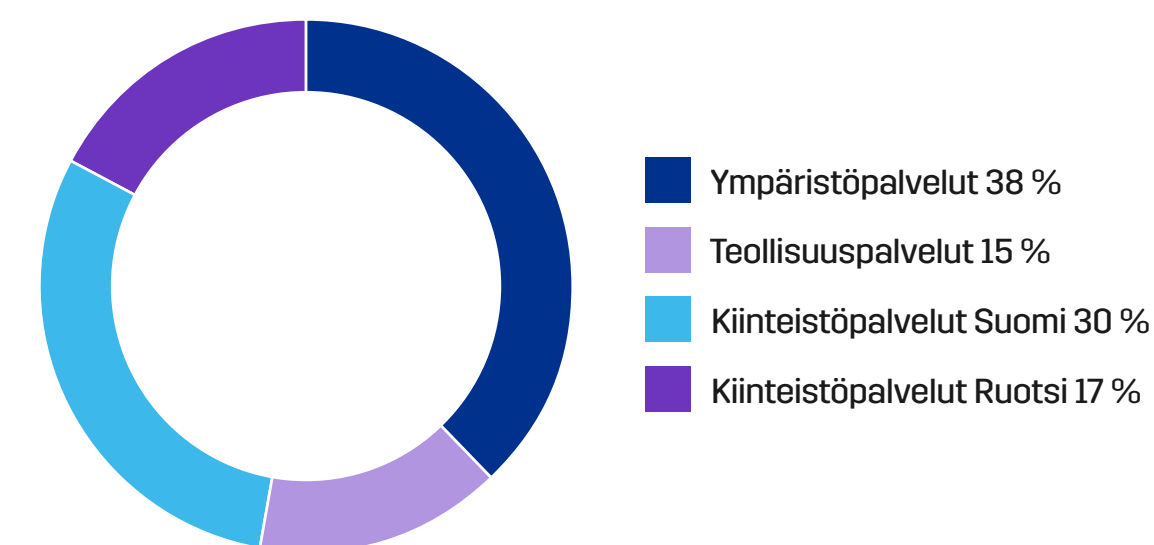
MEUR

Liikevoitto

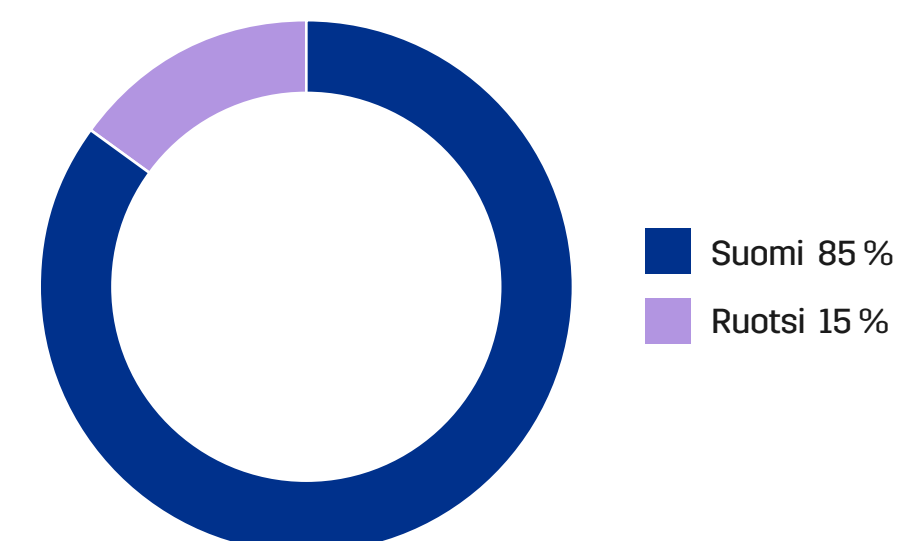
42,9

MEUR

Liikevaihdon jakautuminen toimialoittain

Henkilöstön jakautuminen toimintamaittain

Tietoa raporteista

Lassila & Tikanojan vuosikertomuskokonaisuus 2022 sisältää kaksi katsausta: Vuosikatsaus 2022 ja Taloudellinen katsaus 2022.

Vuosikatsaukseen on koottu yhteenveto L&T:n liiketoiminnasta sekä vastuullisuustyöstä. Vastuullisuusosio noudattaa GRI Standards -raportointiohjeiston perustasoa (Core) ja se tarjoaa

tarkemman kuvauksen vastuullisuustyön tuloksista.

Taloudellinen katsaus sisältää hallituksen toimintakertomuksen, yhteenvedon strategiasta ja arvonluonnista, selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä, palkitsemisraportin sekä tilinpäätöksen.

Lue lisää ja lataa kaikki Lassila & Tikanojan raportit osoitteesta: [vuosikertomus.lt.fi](https://www.vuosikertomus.lt.fi)

L&T lyhyesti

Lassila & Tikanoja Oyj on vuonna 1905 perustettu suomalainen palveluyritys, joka tekee kiertotaloudesta totta. Yhdessä asiakkaidemme kanssa pidämme materiaalit ja kiinteistöt mahdollisimman pitkään tuottavassa käytössä sekä tehostamme raaka-aineiden ja energian käyttöä.

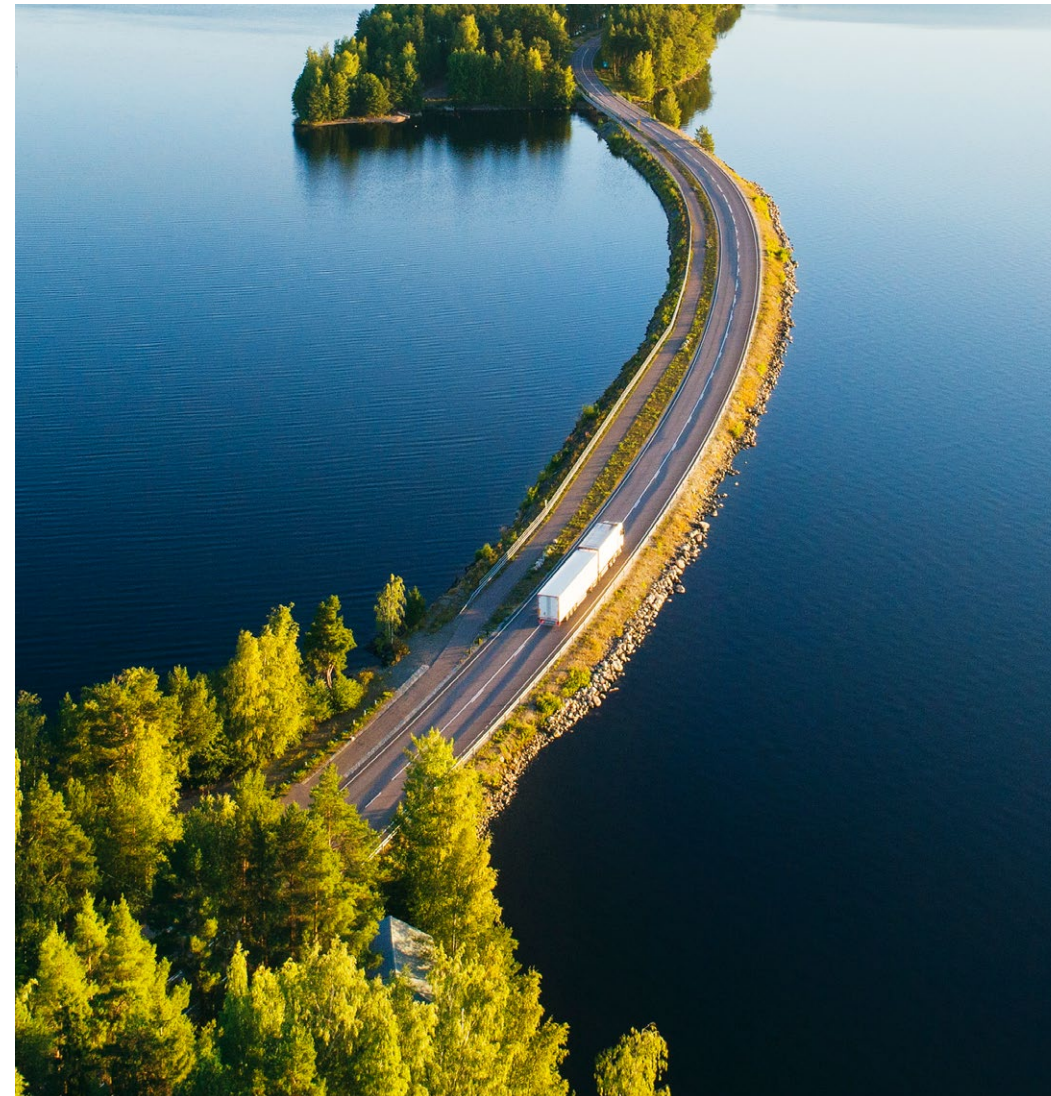
Panostamalla vastuullisiin kiertotalouden ratkaisuihin luomme arvoa asiakkaillemme, henkilöstöllemme ja yhteiskunnalle laajemmin. Kun onnistumme tässä, myös omistajillemme tuotettu arvo kasvaa.

Vastuullinen toimintatapa kuuluu erottamattomasti strategiaamme, liiketoimintaamme ja jokapäiväiseen työhömmme. Tavoitteenamme on kasvattaa toimintamme hiilikädenjälkeä eli positiivista ilmastovaikutusta. Sosiaalista vastuuta kannamme huolehtimalla henkilöstömme työkyvystä, edistämällä monimuotoisuuden toteutumista työelämässä sekä tarjoamalla töitä myös niille, joiden on vaikea työllistyä. Toimintamme vaatimustenmukaisuuden varmistamme noudattamalla vastuullisen liiketavan periaatteitamme.

L&T:n liiketoiminta on jaettu neljään toimialaan: Ympäristöpalvelut, Teollisuuspalvelut, Kiinteistöpalvelut Suomi ja Kiinteistöpalvelut Ruotsi. Yhtiö toimii Suomessa ja Ruotsissa. Liikevaihtomme vuonna 2022 oli 844,1 miljoonaa euroa ja työllistimme 8 371 kiertotalouden ammattilaista. L&T on listattu Nasdaq Helsingissä ja osakkeenomistajia oli raportointikauden lopussa 24 556.

L&T:n vastuullisuustavoitteet vuodelle 2030

70 %
kierrätysaste

Oman toiminnan
(Scope 1 ja 2)

-50 %

hiilijalanjälki
ajokilometriä
kohden vuoden
2018 tasosta

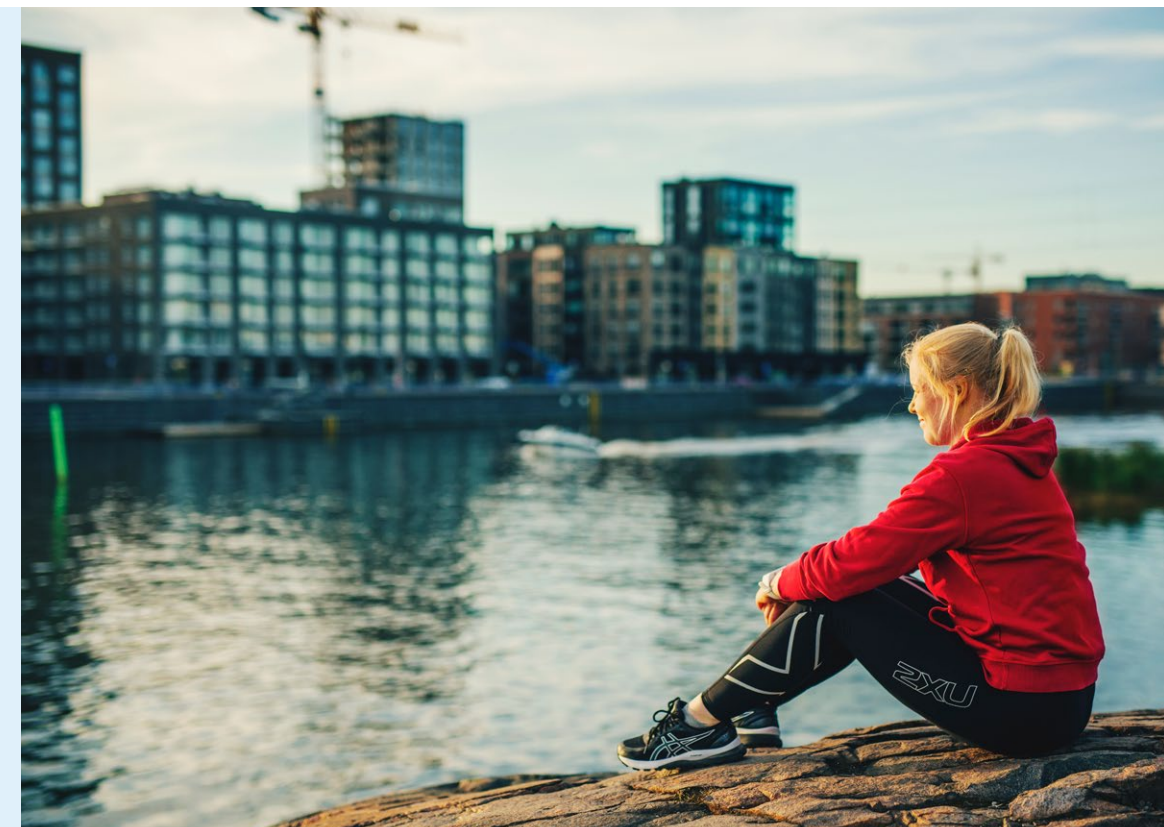
Hiilikädenjälki
kasvaa
liikevaihtoa
nopeammin

4 %
sairaus-
poissaolot

Luonnon moni-
muotoisuutta
toiminnassaan
varjeleva L&T

Alihankinnasta
syntyviä
kuljetus- ja
konetyöpäästöjä

30 %

vähemmän
vuoden 2020
tasosta

Monimuotoinen
ja yhden-
vertainen L&T

Työturvallisuutta
mittaava TRIF

15

Toimitusjohtajan katsaus 2022

Vuonna 2022 liiketoimintaolosuhteet olivat historiallisen haastavat: Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen seurauksena polttonesteiden kallistuminen, energiakriisi ja kustannusinflaatio; kaksi koronavirusaaltoa, kaksi runsaslumista talvea ja työvoimapula. Kolmas poikkeuksellinen vuosi peräkkäin ohjaa ajatukseen, että epävakaudesta on tulossa uusi normaali. Haastavissa olosuhteissa kilpailuetua rakennetaan ennakkoinnilla, reaktionopeudella ja joustavalla toimintamallilla.

Tuotanto-olosuhteet haastoivat meidät: kaksi korona-aaltoa ja kaksi talvea

Yllättäen kolmas koronaepidemiavuosi oli meille aiempia vuosia hankalampi. Henkilöstön sairastavuus nousi tammi-maaliskuussa selvästi ja uudelleen loka-joulukuussa. Kun työvoiman saatavuushaasteet vaikeuttivat tuotannon suunnittelua, kustannusten hallinta oli paikoin haastavaa. Tämä näkyi erityisesti työvoimavaltaisessa siivoustyössä.

Vuonna 2022 meillä oli kaksi runsaslumista talvijaksoa, myös Etelä-Suomessa. Runsa lumentulo aiheutti poikkeuksellisen työkuorman huoltotöissä sekä häiriöitä jätteen keräyksessä. Yhdessä kohonneen sairastavuuden kanssa, henkilöstön työkuorma oli paikoin korkea.

Koronavirusepidemiasta aiheutunut turvattomuus ja epävarmuus heijastuivat myös työmarkkinoille. Erityisesti siivouksessa henkilöstön vaihtuvuus nousi uudelle tasolle. Tämä tilanne tuo esiin toimenpiteiden merkityksen työvoiman saannin varmistamiseksi. Tulevaisuudessa tarvitsemme entistä enemmän esimerkiksi työperäistä maahanmuuttoa. Me otimme aktiivisen roolin ukrainalaispakolaisten työperäisessä kotouttamisessa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan

Venäjän hyökkäys Ukrainaan oli järkyttävä ja tuomittava teko. Käynnistimme välittömät toimenpiteet liikesuhteiden katkaisemiseksi venäläistaustaisiin yrityksiin. Näitä liikesuhteita ei ollut paljon, sillä olimme saaneet päätökseen vetäytymisen Venäjän liiketoiminnoista jo edellisenä vuonna.

Sodan välittömänä seurauksena liikennepolttoaineiden hinnat nousivat uudelle tasolle. Polttoainekustannukset ovat merkittävä kustannuserä, joten hinnannousun siirtäminen palveluhintoihin oli välttämätöntä toteuttaa.

Polttoaineiden kallistuminen käynnisti yleisemmin hintatason nousun muissakin hyödykkeissä ja palveluissa ja yleinen epävarmuus heijastui myös rahoitusmarkkinoille. Turvasimme rahoitusasemamme laskemalla liikkeelle vastuullisuustavoitteisiin sidotun joukkovelkakirjalainan. Olimme yksi ensimmäisistä vastuullisuustavoitteisiin sidotun joukkovelkakirjalainan liikkeelle laskeneista yrityksistä Suomessa.

Vaikeat ja poikkeukselliset olosuhteet näkyvät tuloksissa ja mittareissa

Vaikeat olosuhteet heijastuivat erityisesti kiinteistöpalvelusektorin tuloksiin ja toimintaan Suomessa ja Ruotsissa. Toimintaedellytykset heikkenivät, minkä seurauksena jouduimme käynnistämään kiinteistöpalveluissa tervehtyttämistoimenpiteet toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Näissä liiketoiminoissa rakennetaan entistä joustavampia liiketoimintamalleja, joilla kyetään jatkossa nopeammin reagoimaan toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Taloudellisesti kiinteistöpalveluiden liiketoiminnat jäivät tavoitteistaan, mutta tehdyt toimenpiteet luovat pohjaa tulevan kilpailukyvyyn rakentamiseen.

Sen sijaan kiertotalousliiketoiminnat onnistuivat vaikeissa olosuhteissa saavuttamaan hyvän operatiivisen tuloksen.

Vihreällä siirtymällä eroon fossiilisista raaka-aineista

Vaikka sodan aiheuttama energiakriisi ja laajat markkinahäiriöt veivät politiikan fokuksen lyhyen aikajänteen toimintaympäristön varmistamiseen, vihreän siirtymän alueella otettiin isoja kehitysaskelaita.

Kävin vuoden aikana aktiivista vuoropuhelua eri yritysten kanssa vastuullisuuden merkityksestä ja tarpeesta. Toimialasta riippumatta viesti oli samankaltainen: vihreää siirtymää viedään määrätietoisesti eteenpäin. Yritysten rooli kestävyys-

haasteiden korjaamisessa on entistä suurempi ja vastuullisuudesta on tullut entistä strategisempää.

Tämä on arvokas palaute meidän kaltaiselle yritykselle, jonka strategia ja missio rakentuvat vihreän siirtymän ympärille. Kiertotalouden merkitys niin ilmastomuutoksen kuin luontokadon torjuntaan on entistä kriittisempi.

Viime vuonna saimme hienoja onnistumisia energiatehokkuudessa, niittämässä sekä vaativissa ennallistamishankkeissa. Vuoden lopussa teimme merkittävän yhteistyösopimuksen kuluttajamuovipakkausten kierrättämisestä. Yhteisyrityksemme Laanian rooli energiansaannin turvaamisessa kasvoi kriittiseksi, kun bioenergiaraaka-aineiden riittävyys vaarantui sodan seurauksena.

Nämä esimerkit osoittavat, että me todella olemme vihreän siirtymän ytimessä. Teemme yhteiskunnan kannalta merkittävää työtä, kun autamme asiakkaitamme heidän kestävyystyössään.

Eero Hautaniemi toimitusjohtaja

Tuemme YK:n Global Compact -aloitetta

Lassila & Tikanoja noudattaa YK:n Global Compact -aloitteen periaatteita. "Olemme sitoutuneet harjoittamaan vastuullista liiketoimintaa ja teemme aktiivista yhteistyötä sidosryhmiemme kanssa kestävämmän huomisen rakentamiseksi", kertoo Lassila & Tikanoja Oyj:n toimitusjohtaja Eero Hautaniemi.

Liiketoiminta-alueet lyhyesti

Ympäristöpalvelut

Ympäristöpalveluissa teemme kiertotaloudesta totta toimimalla asiakkaiden kokonaisvaltaisena vastuullisuuskumppanina materiaalivirtojen arvoketjussa aina syntypaikkalajittelusta uusiokäyttöön. Tavoitteenamme on saada kaikki ihmisen käyttämä takaisin kiertoon, jotta uusioraaka-aineet olisivat ensisijainen valinta neitseellisten raaka-aineiden sijaan. Palveluihimme kuuluvat jätehuolto- ja kierrätyspalvelut, ympäristövastuun johtaminen ja konsultointi sekä ympäristötuotteet.

Kiertotalouden asiantuntijoina autamme asiakkaitamme parantamaan omaa kierrätysastettaan suunnitelmallisen syntypaikkalajittelun avulla, huolehdimme materiaalien keräyksestä lajittelua edistäväillä keräysratkaisulla ja toimitamme materiaalit jatkojalostukseen teollisuuden uusioraaka-aineeksi. Helpotamme asiointia digitaalisilla ratkaisulla ja parannamme asiakkaiden näkyvyyttä kierrättämisen kehitykseen ja vaikutuksiin. Kehitämme jatkuvasti toimintaa yhdessä asiakkaidemme kanssa ja etsimme uusia tapoja toteuttaa kiertotaloutta.

Toimitamme vuosittain yli 728 000 tonnia materiaalia uudelleen hyödynnettäväksi ja tavoittelemme 70 prosentin kierrätysastetta vuoteen 2030 mennessä.

Liikevaihto

321,2

MEUR

(2021: 320,5 MEUR)

Liikevoitto

30,3

MEUR

(2021: 29,8 MEUR)

**Lue lisää
hallituksen
toiminta-
kertomuksen
sivulta 6**

Teollisuuspalvelut

Teollisuuspalveluissa toimimme jäte- ja sivuvirta-arvoketjussa aina jätteen synnystä niiden uusio- ja hyötykäyttöön. Tavoitteenamme on ohjata teollisuuden sivuvirrat takaisin kiertoon, tehostaa vaarallisten jätteiden kierrätystä ja toimia johtavana tukipalvelukumppanina teollisuuskohteissa. Palveluihimme kuuluvat vaaralliset jätteet, ympäristörakentaminen, prosessipuhdistus ja viemärihuolto. Toimintaa on Suomessa ja Ruotsissa.

Puhdistamme pilaantuneita maa-alueita ja mahdollistamme maa-aineksen sekä teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäytön rakentamisessa. Toimitamme vuosittain yli 210 000 tonnia maa-aineksiä ja sivuvirtoja uusiokäyttöön. Puhdistamme jätevesiä ja käsittelemme teollisuuden prosessivesiä, jotta ne voidaan ohjata turvallisesti takaisin kiertoon. Rakennamme laajoja palvelukokonaisuuksia teollisuuden asiakkaille ja varmistamme asiakkaidemme prosessien jatkuvuuden ja tehokkuuden huoltamalla ja puhdistamalla tuotantolaitteita.

Kehitämme jatkuvasti menetelmiämme ja käsittelyvalmiuksiamme edistääksemme vaarallisten jätteiden kierrätystä. Vuosittain käsittelemme yli 40 000 tonnia vaarallisia jätteitä vaarattomaksi ja toimitamme ne uusiokäyttöön.

Liikevaihto

132,0

MEUR

(2021: 105,1 MEUR)

Liikevoitto

12,7

MEUR

(2021: 9,2 MEUR)

**Lue lisää
hallituksen
toiminta-
kertomuksen
sivulta 6**

Liiketoiminta-alueet lyhyesti

Kiinteistöpalvelut Suomi

Suomen kiinteistöpalveluissa edistämme kiinteistöjen kiertotaloutta pitämällä kiinteistöt tuottavassa käytössä mahdollisimman pitkään. Tavoitteemme on parantaa kiinteistöjen arvoa, pidentää niiden elinkaarta ja luoda parhaat mahdolliset olosuhteet kiinteistöjen käyttäjille. Palveluihimme kuuluvat kiinteistön huolto- ja tekniset palvelut, siivous- ja tukipalvelut sekä energiatehokkuuspalvelut.

Toimimme kiinteistön elinkaaren kaikissa vaiheissa ja pienennämme rakennetun ympäristön korjausvelkaa jatkuvalla ylläpidolla. Suunnittelemme ja toteutamme kiinteistöjen huoltotoimenpiteet ja huolehdimme kiinteistötekniikan toimivuudesta. Parannamme kiinteistöjen energiatehokkuutta tekeillä energiatehokkuuskartoituksia sekä optimoimalla kiinteistöjen olosuhteita. Siivous- ja tukipalveluilla varmistamme kiinteistöjen käyttäjille helpon ja turvallisen arjen ja lisäämme käyttömukavuutta.

Huolehdimme vuosittain siitä, että yli 8 600 hoidossamme olevassa kiinteistössä olosuhteet ovat kohdillaan ja kiinteistöt säilyvät käyttökunnossa mahdollisimman pitkään.

Liikevaihto

256,3

MEUR

(2021: 243,1 MEUR)

Liikevoitto

-0,5

MEUR

(2021: 1,8 MEUR)

**> Lue lisää
hallituksen
toiminta-
kertomuksen
sivulta 6**

Kiinteistöpalvelut Ruotsi

Ruotsin kiinteistöpalveluissa parannetaan kiinteistöjen olosuhteita teknisten palveluiden ja siivouspalveluiden avulla. Tavoitteena on kasvattaa kiinteistöjen tuottavuutta, lisätä niiden käyttöikä ja nostaa käyttäjätyytyväisyyttä.

Teknisen kiinteistönhoidon asiantuntijana rakennamme yhdessä asiakkaidemme kanssa kestäviä kokonaisratkaisuja ja pienennämme samalla rakennetun ympäristön korjausvelkaa. Toimimme kiinteistön elinkaaren kaikissa vaiheissa suunnittelemalla ja toteuttamalla energiatehokkuutta ja kiinteistötekniikan palveluja. Sujuvan ja turvallisen arjen käyttäjille varmistamme siivouspalveluiden avulla.

Liikevaihto

140,4

MEUR

(2021: 149,8 MEUR)

Liikevoitto

0,4

MEUR

(2021: 3,9 MEUR)

**> Lue lisää
hallituksen
toiminta-
kertomuksen
sivulta 6**

Vastuullisuus

Johdanto vastuullisuuteen.....	8
Olellisuus ja sidosryhmätyö.....	9
Kohti täyttä kiertokulkua	13
Huomisella töissä	20
Hyvä hallinto	27

Vastuullisuus on liiketoimintamme lähtökohta

Olemme sitoutuneet toimimaan vastuullisesti. Vastuullisuus tarkoittaa meille asiakkaiden vastuullisuustyön tukemista, oman liiketoiminnan ympäristövaikutusten pienentämistä, henkilöstön hyvinvoinnin ja monimuotoisuuden edistämistä sekä vastuullisten toimintatapojen varmistamista arvoketjussamme.

Vastuullinen toimintatapa kuuluu erottamattomasti L&T:n strategiaan, liiketoimintaan ja jokapäiväiseen työhön, sillä palvelullamme on keskeinen rooli asiakkaidemme vastuullisuuden mahdollistamisessa. Toimintamme merkittävimmät vaikutukset näkyvät asiakkaillemme tuotettujen vastuullisuushyötyjen kautta. Tavoittelemme yhä parempia tuloksia asiakkaiden materiaalien hyödyntämisessä, päästöjen ja energian kulutuksen vähentämisessä sekä kiertotaloutta edistävien menetelmien ja palveluiden kehittämisessä.

Toimintamme luonteen ja laajuuden vuoksi pystymme vaikuttamaan merkittävästi ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja sopeutumiseen sekä luontokatoon. Kasvatamme määrätietoisesti toimintamme hiilikädenjälkeä ja samalla pienennämme oman toimintamme hiilijalanjälkeä.

Suurena työllistäjänä ja palveluyrityksenä kannamme sosiaalista vastuuta pitämällä huolta henkilöstömme työhyvinvoinnista ja työkyvystä sekä huolehtimalla yhdenvertaisuuden ja monimuotoisuuden toteutumisesta. Uskomme, että hyvä henkilöstökokemus on vahvasti sidoksissa hyvään asiakaskokemukseen. Haluamme yhdessä asiakkaidemme kanssa edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa työllistämisen kautta ja teemme tämän muun muassa tarjoamalla työtä niille, joiden on vaikea työllistyä.

Vastuullisuustyömme kattaa liiketoimintamme koko arvoketjun. Huolehdimme tinkimättömästi oman toimintamme vaatimustenmukaisuudesta ja vastuullisuudesta. Noudatamme ympäristö- ja työnantajaveloitteitamme sekä vähennämme toimintamme ympäristökuormitusta. Toimitusketjussamme arvioimme ja seu-

raamme toimittajiemme vastuullisuutta sekä velvoitamme omien vastuullisuusperiaatteidemme mukaiseen toimintaan. Lähtökohتانamme on, että toimimalla vastuullisesti ja luomalla vastuullista lisäarvoa eri sidosryhmillemme, myös omistajillemme tuotettu arvo kasvaa. Raportoimme säännöllisesti toimintamme taloudellisista, ympäristö- ja sosiaalisista vaikutuksista sekä verojalan jäljestämme. Lue lisää L&T:n strategiasta ja arvonluonnista eri sidosryhmille hallituksen toimintakertomuksen sivulta [3](#) alkaen.

Sitoutuminen kansallisiin ja kansainvälisiin tavoitteisiin

L&T on sitoutunut tukemaan keskeisiä julistuksia ja sopimuksia, kuten:

- YK:n kestävän kehityksen periaatteet vuodesta 2018
- Global Compact -periaatteet vuodesta 2018
- ILO:n perussopimus työelämän perusoikeuksista
- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus
- Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumukset

Lisäksi olemme asettaneet Science Based Targets -aloitteen hyväksymät tieteelliset ilmastotavoitteet ja sitoutuneet vähentämään omasta toiminnastamme syntyviä päästöjä tavoitteen mukaisesti vuoteen 2030 mennessä. Kannustamme myös kumppaneitamme asettamaan omat päästövähennystavoitteensa.

Olemme myös sitoutuneet raportoimaan toimintamme ilmastovaikutuksista Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) -suositusten mukaisesti. TCFD-suositusten mukaiseen raporttiimme voit tutustua tarkemmin hallituksen

toimintakertomuksen sivulta 18 kohdasta Ilmastomuutoksen riskit ja mahdollisuudet.

Yritysvastuun johtaminen

L&T:llä yritysvastuu on integroitu konsernin strategiaan ja hallitus seuraa yritysvaluohjelman etenemistä säännöllisesti hallituksen henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnan kautta. Valiokunta käsittelee vastuullisuusasioita vähintään kolme kertaa vuodessa. Vuonna 2022 henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunta kokoontui neljä kertaa.

Konsernin johtoryhmä johtaa ja seuraa vuosineljänneksittäin yritysvaluohjelman toteutumista. Kehittäminen tapahtuu pääosin liiketoimintalähtöisissä työryhmissä, mutta vastuullisuustyön käytännön koordinoinnista ja raportoinnista vastaa yhteiskuntasuhdejohtaja ja hänen alaisuudessaan toimiva viestintä- ja vastuullisuusorganisaatio. Liiketoiminnat ja muut funktiot vastaavat toimintansa vastuullisuudesta ja määräystenmukaisuudesta konsernin johtamisjärjestelmän mukaisesti. L&T:n johtamisjärjestelmä on sertifioitu ISO 9001, ISO 14001 ja ISO 45001 -standardien mukaisesti.

L&T:n politiikat ja periaatteet käsittävät ympäristö-, eettiset ja sosiaaliset näkökulmat, joita konserni noudattaa niin omassa toiminnassaan kuin asiakkaille tuottamissaan palveluissa. Nämä ovat julkisesti nähtävillä sidosryhmille L&T:n verkkosivuilla.

L&T huolehtii tinkimättömästi oman toimintansa vaatimustenmukaisuudesta ja vastuullisuudesta. L&T:llä noudatetaan ympäristö- ja työnantajaveloitteita ja minimoidaan toiminnan ympäristökuormitusta. L&T edellyttää toimittajiltaan lakien, säännösten ja omien vastuullisuusperiaatteidensa mukaista toimintaa.

Yritysvastuuhjelma

L&T:n vastuullisuustyötä ohjataan ja kehitetään konsernin yritysvaluohjelman kautta. Ohjelma on yhtiön hallituksen hyväksymä ja siinä on huomioitu yritysvaluohjelman olennaiset näkökohdat ja asetettu niille mitattavat ja seurattavat tavoitteet. Ohjelma uudistettiin vuoden 2022 aikana ja painopistealueet määriteltiin L&T:n toiminnan vaikutusten, keskeisten sidosryhmien odotusten sekä strategisten painotusten pohjalta. Lisäksi ympäristö- ja palvelualan yritysvaluohjelmalle ominaiset liiketoiminnan ja toimintaympäristön erityispiirteet sekä YK:n kestävän kehityksen ja Global Compact -aloitteen tavoitteet on huomioitu.

Yritysvastuuhjelman keskeiset vastuullisuustavoitteet eli konsernin ilmastovaikutukset, asiakastyytyväisyys ja henkilöstön suositteluaste ovat mukana L&T:n pitkän aikavälin strategisissa tavoitteissa.

Yritysvastuun toimintaperiaatteet

Lassila & Tikanoja noudattaa päätöksenteossaan ja hallinnossaan Suomen osakeyhtiölakia, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä, L&T:n yhtiöjärjestystä, L&T:n hallituksen ja sen valiokuntien työjärjestyksiä sekä Nasdaq Helsinki Oy:n sääntöjä ja ohjeita. Lisäksi toimintaa ohjaavat hallituksen tai johtoryhmän hyväksymät politiikat ja toimintaperiaatteet.

Varmistaakseen toimintansa vaatimuksenmukaisuuden L&T on määrittänyt eettiset periaatteet eli tapa toimia-ohjeet, jotka koskevat jokaista L&T:läistä ja L&T:n sopimustoimittajia. Ohjeisiin perehdyttäminen on esihenkilön vastuulla ja johto seuraa ohjeiden noudattamista. Ohjeiden vastaisesta toiminnasta ilmoitetaan ensisijaisesti omalle esihenkilölle, joka auttaa ohjeiden tulkinnassa epäselvissä tilanteissa. Lisäksi henkilökunta voi soittaa tai lähettää sähköpostia luottamukselliseen ilmoituskanavaan, joka on käytössä kaikissa toimintamaissa. Ohjeiden vastaiseen toimintaan puututaan viiveettä yhdessä sovitun prosessin mukaisesti.

Vastuullisuuteen liittyvien riskien hallinta on osa L&T:n kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Riskienhallintaprosessi on kuvattu taloudellisen katsauksen selvityksessä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä sivulla [16-18](#) ja keskeiset riskit on avattu kohdassa hallituksen toimintakertomuksen sivulla [17](#), Riskit ja riskienhallinta.

Toiminta järjestöissä

L&T:n edunvalvonnan painopiste on kiertotalouden toimintaedellytysten turvaamisessa. Yhteensä L&T kuuluu lähes sataan paikalliseen, alueelliseen, valtakunnalliseen tai EU-tasoiseen edunvalvontajärjestöön. Lue lisää edunvalvontajärjestöistä, ohjelmista, hankkeista ja verkostoista, joissa L&T on mukana [verkkosivuiltamme](#).

YRITYSVASTUUN JOHTAMINEN L&T:LLÄ

Hallitus

Vahvistaa ja hyväksyy yritys vastuuhjelman ja pitkän aikavälin tavoitteet.

Henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunta

Seuraa ja arvioi säännöllisesti yritys vastuuhjelman mukaista vastuullisuuden kehitystä.

Tarkastusvaliokunta

Seuraa riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta ja varmistaa vaatimuksen mukaisuuden.

Toimitusjohtaja + johtoryhmä

Johtaa liiketoiminnan vastuullisuuden kehittämistä, asettaa ja seuraa tavoitteiden toteutumista säännöllisesti.

Liiketoiminnot

Toteuttavat ja seuraavat yritys vastuuhjelman toteutumista konsernitoimintojen tuella.

Konsernitoiminnot

Kehittävät, koordinoivat ja ohjaavat yhtiön lähestymistapaa vastuullisuuteen ja tukevat sen käytännön toteutusta.

Kaikki L&T:läiset

Huolehtivat tehtävissään vastuullisuutta koskevien toimintaperiaatteiden noudattamisesta.

Olellisuus ohjaa yritys vastuu- ja sidosryhmätyötä

Vastuullisuuden olellisuusarvio määrittää yritys vastuuhjelmamme ja vastuullisuustyömme painopistealueet ja ohjaa työskentelyä ja toimenpiteitä. Olellisuuden arviointi on jatkuvaa. L&T:n vastuullisuuden olellisimmat aiheet perustuvat liiketoimintamme keskeisiin vaikutuksiin sekä sidosryhmiemme odotuksiin.

Vuonna 2022 selvitimme keskeisten sidosryhmiemme, kuten henkilöstön, asiakkaiden sekä yhteisöjen odotuksia ja näkemyksiä vastuullisuustyöstämme. Olellisuusarvioinnin lähtökohdaksi oli konsernin viimeisin laaja olellisuusarviointi, joka toteutettiin vuonna 2018.

Prosessin aikana tunnistimme toimintamme kannalta keskeiset vastuullisuusasiat, joihin varsinainen sidosryhmävuoropuhelu kohdennettiin. Taustalla vaikuttivat muun muassa megatrendit, useat eri vastuullisuuden viitekehykset, muutokset sääntelyssä sekä L&T:n strategia.

Selvitimme vastuullisuusodotuksia laajan verkkokyselyn avulla. Tämän lisäksi haastattelimme keskeisiä sidosryhmiemme edustajia sekä liiketoiminnan asiantuntijoita syvämmässä L&T:n vastuullisuustyön odotuksista ja kehityskohteista. Prosessin myötä tunnistimme yhdeksän keskeistä vastuullisuuskokonaisuutta, joihin panostamme vastuullisuustyössä.

Jatkamme edelleen työtä oman toimintamme päästöjen vähentämiseksi, edistämme asiakkaidemme kiertotaloustavoitteita sekä huomioimme henkilöstömme monimuotoisuuden, työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden.

Jatkossa tulemme syventämään vastuullisuustyötämme toimitusketjussa niin ilmastonmuutoksen torjunnan kuin ihmisoikeuksien osalta. Lisäksi tunnistimme uutena kokonaisuutena luonnon monimuotoisuuden edistämisen, jonka osana on vesivastuullisuus.

Olellisuusanalyysin tuloksien perusteella olemme päivittäneet vastuullisuusohjelman pitkän aikavälin tavoitteet sekä mittarit huomioiden yrityksemme mission ”Teemme kiertotaloudesta totta”. Olellisuusanalyysin tulokset sekä vastuullisuusohjelman uudet tavoitteet ja mittarit on erikseen käsitelty konsernin johtoryhmässä sekä hallituksen henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnassa.

YHDESSÄ KOHTI TÄYTTÄ KIERTOKULKUA

Yhdessä asiakkaittemme kanssa teemme töitä ilmastonmuutoksen ja luontokadon hillitsemiseksi. Meidän tehtävämme on pitää materiaalit kierrossa mahdollisimman pitkään ja tuoda ratkaisuja rakennetun ympäristön kestävään käyttöön.

ASIAKKAAT

TEEMME
KIERTO-
TALOUDESTA
TOTTA

OMA
TOIMINTATOIMITUS-
KETJU

HYVÄ HALLINTO

Toimimme oikein ja läpinäkyvästi koko arvoketjussa.

HUOMISELLA TÖISSÄ

Meidän kanssamme saa olla sellainen kuin on. Kohtelemme toisiamme ja toimittajiamme reilusti. Haluamme, että työntekijämme voivat hyvin ja siksi panostamme työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Sidosryhmien odotukset

Sidosryhmätymme painopiste on niissä sidosryhmissä, joihin toimintamme vaikutukset kohdistuvat eniten ja jotka pystyvät toiminnallaan vaikuttamaan eniten liiketoiminta- ja vastuullisuustavoitteidemme toteutumiseen. Sidosryhmien odotukset huomioidaan L&T:n strategia-työssä ja liiketoimintavalinnoissa.

Keskeiset sidosryhmämme ovat asiakkaat, oma henkilöstö ja potentiaaliset työntekijät, sijoittajat, valtakunnalliset ja alueelliset päättäjät ja vaikuttajat, kansalaisjärjestöt sekä media ja suuri yleisö.

Käymme aktiivista vuoropuhelua tärkeimpien sidosryhmiemme kanssa. Mittaamme säännöllisesti sidosryhmätukea sekä esimerkiksi asiakastyytyväisyyttä ja henkilöstötyytyväisyyttä. Vuoropuhelun ja mittauksen avulla tunnistamme sidosryhmien odotukset sekä määrittelemme tarpeelliset kehittämistoimenpiteet. Olemme tiivistäneet sidosryhmien odotukset kolmeen tärkeimpään näkökohtaan.

- Kestävän liiketoiminnan toiminnanjohtajuus:**
 Alan johtavana yrityksenä L&T:n odotetaan kehittävän koko alaa yhteiskunnan kannalta oikeaan suuntaan ja toimivan ympäristöasioissa oikein ja vastuullisesti.
- Hyvä työnantajuus:**
 Suurena työllistäjänä ja palveluyrityksenä meidän edellytetään olevan vastuullinen työnantaja, joka pitää huolta henkilöstönsä hyvinvoinnista ja kohtelee henkilöstöään hyvin ja tasapuolisesti sekä noudattaa erityistä huolellisuutta haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden työsuhteissa.
- Hyödyllinen kumppani:**
 L&T:n odotetaan olevan asiakkaidensa hyödyllinen kumppani, joka kehittää uusia palveluita ja tukee asiakkaita heidän omien tavoitteidensa saavuttamisessa sekä pitää kiinni lupauksistaan.

Sidosryhmä	Keskeiset mielenkiinnon kohteet 2022	Odotuksiin vastaaminen	Vuorovaikutus
Asiakkaat	Asiakaspalvelu- ja tyytyväisyys, toiminnan laatu ja vastuullisuus.	Kehitimme uusia vastuullisia palveluja yhdessä asiakkaidemme kanssa. Kehitimme digitaalisten asiointikanaviemme toimivuutta. Käynnistimme verkkosivu-uudistuksen, jolla parannetaan mm. asiakkaita kiinnostavan sisällön löydettävyyttä. Teimme liiketoimintakohtaisia toimenpiteitä palvelujen ja asiakaskokemuksen parantamiseksi.	Yritysassiakkaidemme suositteluhalukkuutta mittaava asiakaskysely (NPS) sekä useita asiakaskohtaisia kyselyitä. Asiakaspalvelu (puhelin, digitaaliset asiointikanavat) sekä vuoropuhelu asiakasvastaavien ja myynnin kanssa. Markkinointiviestintä ja digi- ja muut tapahtumat.
Oma henkilöstö	Henkilöstön fyysinen ja henkinen hyvinvointi, työssäjaksaminen, koulutus ja osaamisen kehittäminen sekä lisäksi työtyytyväisyys ja henkilöstökokemus.	L&T tarjosi monipuolisia fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin palveluja työntekijöille sekä työssäoppimismahdollisuuksia, urapolkuja ja koulutuksia. Uudistimme ja laajensimme koulutustarjontaa, kehitimme perehdytysprosessia ja teimme liiketoimintakohtaisia toimenpiteitä henkilöstökokemuksen parantamiseksi.	Palaute- ja kehityskeskustelut, Fiilinki -henkilöstökyselyt, yhteistoiminta ja European Works Council -toiminta, työpajat, digi- ja muut tilaisuudet ja sisäisen viestinnän kanavat, kuten intranet ja Teams.
Potentiaaliset työntekijät	Työnantajamielikuva ja työntekijäkokemus.	Hyödynsimme aiempia vuosia laajemmin digitaalisia mahdollisuuksia kertoa työstä L&T:llä potentiaalisille työnhakijoille. Uusina kanavina otettiin käyttöön muun muassa TikTok ja Snapchat.	Yhteistyö oppilaitosten kanssa, digi- ja muut rekrytointi- ja uratapahtumat, työnantajamielikuvan kehittäminen ja tiedon jakaminen sosiaalisen median kanavien välityksellä.
Sijoittajat ja omistajat	Taloudellinen suorituskyky ja strategian eteneminen, liiketoiminnan vastuullisuus ja ESG-luokitukset, asiakas- ja henkilöstötyytyväisyys.	Osallistuimme useisiin ESG-kyselyihin ja julkistimme tiedon siitä, miten suuri osa L&T:n liiketoiminnasta on EU-taksonomiakelpoista. Julkistimme vastuullisuustavoitteisiin sidotun rahoituksellisen viitekehityksen. Kävimme aktiivista vuoropuhelua sijoittajien kanssa ESG-asioista.	Pörssitiedotteet, talouskatsaukset, vuosiraportointi, konsernin verkkosivut, webcast-lähetykset, säännölliset sijoittajatapaamiset ja vuosittainen yhtiökokous.
Päättäjät ja vaikuttajat (ml. valtakunnalliset ja alueelliset päättäjät)	Kiertotalous ja ilmastonmuutoksen hillintä, työllistäminen.	Osallistuimme elinkeino- ja työmarkkinajärjestöjen toimintaan. Edistimme aloitteita vihreän siirtymän edistämiseksi sekä työmarkkinoiden kehittämiseksi. Suomessa teimme uusia aloitteita kiertotalouden vauhdittamiseksi, osatyökykyisten työmahdollisuuksien kehittämiseksi sekä työperäisen maahanmuuton edistämiseksi.	Toiminta järjestöissä, vuoropuhelu viranomaisten ja päättäjien kanssa, yhteistyöhankkeet, projektit, kyselyihin vastaaminen, verkkosivut ja vuosiraportointi.
Media	Kiertotalouden käytännön edistysaskeleet, luonnon monimuotoisuutta edistävät käytännön teot.	Julkaisimme lukuisia lehdistötiedotteita ja osallistuimme useisiin haastatteluihin.	Lehdistötiedotteet, haastattelut, julkaisut, mediatilaisuudet, yhtiön verkkosivut ja sosiaalisen median kanavat.
Kansalaisjärjestöt	Kiertotalous, ilmastonmuutos, luontokato, monimuotoisuus ja ihmisoikeudet.	Kävimme vuoropuhelua ja kartoitimme odotuksia liittyen vastuullisuusohjelman päivitykseen.	Vuoropuhelu, kyselyihin vastaaminen, verkkosivut ja vuosiraportointi.

Yhdessä kohti täyttä kiertokulkua

L&T:n tavoitteena on tehdä kiertotaloudesta totta omien liiketoimintaratkaisujen avulla. Haluamme hillitä ilmastonmuutosta ja luontokatoa, sekä olla kiertotalouden toiminnanjohtaja. Asiakkaille tuottamamme palvelut vähentävät päästöjä sekä edistävät materiaalin kierrätystä ja energiatehokkuutta. Tästä muodostuu hiilikädenjälkemme, jonka kasvattaminen on yksi pitkän aikavälin strategisista tavoitteistamme.

Positiivisten ilmastovaikutusten lisäksi hillitsemme ilmastomuutosta myös pienentämällä omien toimintojemme kasvihuonekaasupäästöjä. Ilmastotavoitteemme perustuvat tieteeseen ja ovat Science Based Targets initiative (SBTi) -validoitu.

Lisäksi teemme aktiivisesti töitä kiertotalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi ja edistämiseksi. Kiertotalouden merkitys ilmastomuutoksen ja luontokadon hillinnässä on kriittinen. Korvaamme neitseellisiä luonnonvaroja kierrätysraaka-aineilla. Käytämme sivuvirtoja ja jätteitä rakentamiseen, korvaamme luonnonmateriaaleja, palautamme materiaalit uudelleen käyttöön, irtaudumme fossiilisista raaka-aineista ja tuomme tilalle uusiutuvia.

Taksonomatiedot ja TCDF-raportointi on esitetty L&T:n taloudellisen katsauksen sivuilla [8-12](#) ja [18](#).

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN VAALIMINEN JA ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ

KESKEISET TAVOITTEET

Strateginen tavoite

Scope 4: Hiilikädenjälkemme kasvaa liikevaihtoa nopeammin.

TOTEUMA

Hiilikädenjälki kasvoi edellisestä vuodesta.

ONNISTUMISEMME JA HUOMIOT

Hiilikädenjälki kasvoi etenkin Teollisuus- ja Kiinteistöpalveluissa. Uusiutuvat energialähteet -liiketoimintaa ei raportoida osana L&T:n hiilikädenjälkeä vuonna 2022.

Pienennämme hiilijalanjälkeämme

Scope 1+2: Tavoitteenamme on puolittaa oman toiminnan päästöt vuoteen 2030 mennessä vuoden 2018 tasosta, gCO₂/km (SBT).

Scope 3: Tavoitteenamme on, että 70 prosenttia suurimmista tavarantoimittajistamme ja alihankkijostamme ovat asettaneet tavoitteet omien päästöjensä vähentämiseksi vuoteen 2024 mennessä, % (SBT).

Scope 3: Tavoitteenamme on vähentää alihankinnasta syntyviä kuljetus- ja konetyöpäästöjä 30 % vuoden 2020 tasosta vuoteen 2030 mennessä, CO₂-ekv.

Ensimmäinen sähkökäyttöinen jäteauto otettiin käyttöön. Uusiutuvien polttonesteiden osuus nousi 12 prosenttiin.

Noin 13 % merkittävimmistä tavarantoimittajista on asettanut omat SBT-tavoitteet.

Keväällä 2022 julkaistu uusi ilmastotavoite.

Luonnonvarojen kestävä käyttö

Tavoitteenamme on 70 % kierrätysaste vuoteen 2030 mennessä, %

Kierrätysaste nousi edellisestä vuodesta ja oli 59,4 %

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen rakennetussa ympäristössä

Tavoitteenamme on edistää luonnon monimuotoisuutta yhdessä asiakkaidemme kanssa.

Poistimme vieraslajeja yhteensä 19 660 m² ja teimme niitytyshankkeita 8300 m² edestä vuonna 2022.

Ilmastonmuutoksen hillintä

Toiminnallamme on suuri hiilikädenjälki

L&T:n toiminnalla on suuri hiilikädenjälki. Palvelumme tuottavat asiakkaillemme merkittäviä päästövähennyksiä. Ne muodostuvat muun muassa siitä, kun asiakkaamme korvaavat neitseellisiä raaka-aineita kierrätys- ja uusiutuvilla raaka-aineilla. Hiilikädenjäljen kasvattaminen on yksi strategisista tavoitteistamme. Samalla, kun toimintamme hiilikädenjälki kasvaa, asiakkaidemme hiilijalanjälki pienenee. Näin tuemme asiakkaitamme heidän ympäristövastuun tavoitteidensa saavuttamisessa.

L&T:n hiilikädenjälki eli toiminnan tuottamat päästövähennykset olivat vuonna 2022 noin 534,5 MCO₂-ekv (2021: 524,9 MCO₂-ekv). Hiilikädenjälki-intensiteetti oli -633 tCO₂e/MEUR. Hiilikädenjälkeen vaikutti uusiutuvat energialähteet -liiketoiminnan eriytyminen L&T:stä vuoden 2022 aikana. Vuonna 2022 hiilikädenjälki kasvoi erityisesti L&T:n teollisuuspalvelussa, jossa kehitettiin useita uusia päästöjen vähentämiskäytännöjä sekä kierrätyspoltoaineiden hiilikädenjälkilaskentaa.

Asiakkaiden energiatehokkuuden parantaminen

L&T:llä on pitkään tehty töitä Suomessa ja Ruotsissa asiakkaiden energiatehokkuuden parantamiseksi muun muassa

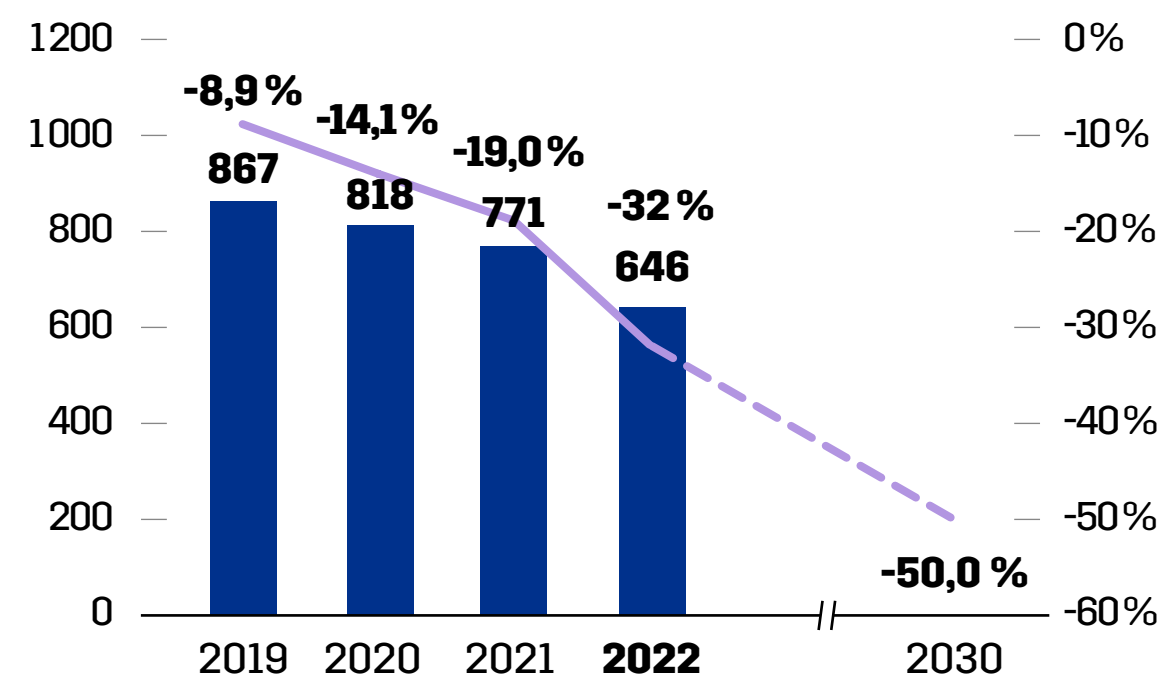
ennaltaehkäisevän huollon, energiatehokkuushavaintojen ja -korjausten kautta. Palveluihin kuuluvat muun muassa energia-tutkimukset, energiatehokkuuskonsultointi, energian kulutuksen optimointi sekä energianhallintakeskuksen etäoptimointi.

Kuopiossa sijaitseva energianhallintakeskus seuraa etäyhteyden välityksellä asiakkaiden kiinteistöjen taloteknisiä järjestelmiä ja toimii yhteistyössä kiinteistöhoitajien kanssa. Keskus tarkkailee ja analysoi dataa ja kiinteistöhoitajat havainnoivat kohteita paikan päällä. Yhteistyöstä syntyy analyyseja ja konkreettisia korjausehdotuksia energiatehokkuuden parantamiseksi.

Osana energianhallintakeskuksen toimintaa käytössämme on Smartti Automaatio -palvelu, joka on älykäs ja ennakoiva energiahallintajärjestelmä. Palvelun avulla voidaan ohjata olemassa olevaa kiinteistöautomaatiojärjestelmää ja kustannustehokkaasti parantaa kiinteistön energiatehokkuutta.

L&T tarjoaa energiasektorin asiakkaille tehokasta räjäytyspuhdistusmenetelmää, jonka avulla puhdistetaan teollisten asiakkaidemme voimalaitosten kattiloita käytön aikana. Tämä vähentää prosessin alas- ja ylösajotarvetta sekä niistä syntyviä päästöjä. Lisäksi palvelu parantaa voimalaitoksen hyötysuhdetta ja polttoainetehokkuutta sekä pienentää syntyvän jätteen määrää. Alustavien laskelmien mukaan räjäytyspuhdistus vähentää käytön aikaisia hiilidioksidipäästöjä arviolta 1–1,5 prosenttia

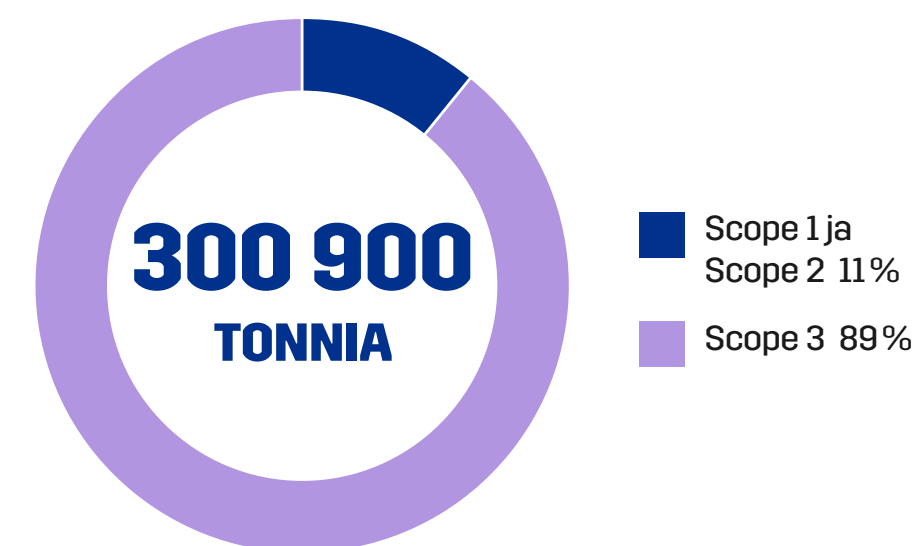
Tieteellinen päästövähennystavoite (SBT)

■ Oman toiminnan hiilijalanjälki suhteutettuna ajokilometriin (gCO₂-ekv./ajokilometri)

— Muutos vertailvuoteen, % (2018)

L&T:n hiilijalanjälki

Hiilikädenjälki

Asiakkaille tuotetut päästövähennykset, MCO₂-ekv

	2022	2021	2020	2019	2018
Materiaalikierrätys*	-372,2	-342,9	-345,7	-348,3	-381,2
Bio- ja kierrätyspolttoainetoimitukset	-160,5	-181,2	-161,0	-178,1	-188,0
Energiatehokkuustoimenpiteet	-1,8	-0,8	-0,1		
Yhteensä	-534,5	-524,9	-506,8	-526,6	-569,2
Hiilikädenjälki-intensiteetti, tCO ₂ -ekv/milj. €	-633	-646	-674	-671	-710

Vuosien 2018–2019 luvut sisältävät Venäjän liiketoiminnan

* Laskentaa laajennettu ja sisällytetty tekstiilit, akut, paristot ja öljyt vuodelle 2020 sekä vertailuvuosille saatavuuden mukaan. Biojäte lisätty vuonna 2022.

L&T:n energiapalveluiden tuottamat säästöt

Energiajakohtaiset säästöt, MWh/a	2022	2021	2020	2019	2018
Sähkö	5 131	1 024	144	767	-381,2
Kaukolämpö	7 513	3 678	677	540	
Polttoöljy	79	177	-	-	
Maakaasu	124	275	-	-	
Yhteensä	12 847	5 154	821	1 306	-805,8
Tuotetut kustannussäästöt, €/a	1 008 000	374 287	48 751	103 610	-1187,0
Tuotetut päästösäästöt, tCO ₂ /a	-1 831,3	-778,3	-124,6	-209,6	
Kartoitetut asiakaskohteet, kpl	26	17	3*	18	

* Vuonna 2020 kartoitettujen asiakaskohteiden määrän lasku johtuu pääasiassa koronapandemian vaikutuksista, kuten kohdekohtaisista rajoituksista, joilla pyrittiin ehkäisemään viruksen leviäminen. Näiden myötä suunniteltuja kohdekierroksia siirrettiin tai niiden toteutus viivästyi.

megawattituntia kohden. Suojatun laitteiston ansiosta puhdistus voidaan suorittaa turvallisesti niin käytönaikaisesti kuin huolto- ja korjausajan aikana.

Hiilijalanjäljen pienentäminen alkaa omasta toiminnasta

L&T:n strategisena tavoitteena on puolittaa oman toimintansa (Scope 1 ja 2) hiilijalanjälki eli päästöintensiteetti ajokilometriä kohden vuoden 2018 tasosta vuoteen 2030 mennessä. L&T:n

asettamien päästövähennystavoitteiden perustuvat tieteen ja teknologian edistykseen ja ovat Science Based Targets -aloitteen (SBTi) validoimia. Asettamamme päästötavoitteet vastaavat Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteita rajoittamalla ilmaston lämpenemisen selvästi alle kahden celsiusasteen.

L&T:n oman toiminnan (Scope 1 ja 2) hiilijalanjälki oli vuonna 2022 31 700 tCO₂e (2021: 37 800 tCO₂-ekv). Vuonna 2022 L&T:n päästöintensiteetti oli 646 gCO₂-ekv. ajokilometriä

kohden. Absoluuttiset päästöt ovat laskeneet 50 prosenttia vuoden 2018 tasosta (-15 700 tCO₂-ekv) käyttövoimamuutoksien ja uusiutuvan polttoaineen seurauksena (Scope1). Vuoden 2022 aikana polttonesteiden jakeluvelvoitetta muutettiin siten, että biokomponentin määrää laskettiin 7,5 prosenttiyksiköllä heinäkuussa. Tätä muutosta ei ole huomioitu tämän selvityksen päästölaskennassa, sillä Tilastokeskus ei ole vielä päivittänyt muutosta polttoaineluokitustietoihin. Tilastokeskuksen odotetaan julkaisevan päivitettyt polttoaineluokitustiedot kevään 2023 aikana ja L&T tulee laskemaan ja raportoimaan verkkosivullaan vuoden 2022 hiilidioksidipäästönsä päivitettyillä päästökertoimilla. Päivitettyillä päästökertoimilla lasketut L&T:n oman toiminnan kokonaispäästöt vuodelta 2022 tulevat todennäköisesti olemaan selvityksessä raportoituja korkeammat. Päästöjä koskevat tarkemmat tiedot on esitetty sivun 19 taulukossa.

L&T:n oman toiminnan päästöistä 97 prosenttia syntyy liikenteestä. Tavoitteiden saavuttamiseksi tulemme siirtymään liikenteessä päästöttömiin teknologioihin ja polttoaineisiin sekä tehostamme kiinteistöjemme energiatehokkuutta. Suomessa käytetty sähkö on uusiutuvaa.

Vuoden 2022 olemme panostaneet erityisesti kuljettajien koulutukseen sekä kalustomme tehokkaaseen käyttöön, jolla on merkittävä polttoainekulutusta alentava vaikutus.

- Vuonna 2022 otimme käyttöön uuden ajotavanseuranta-järjestelmän, jonka avulla kuljettaja pystyy seuraamaan omaa ajotapaansa entistä paremmin. Laitteet asennettiin vuoden 2022 aikana ja kuljettajakoulutukset tehdään 2023 aikana.
- Ajotavanseurantalaitteisto on asennettu vuoden 2022 lopussa yhteensä 1 074 ajoneuvoon (2021: 973).
- Raportointivuoden aikana 278 kuljettajaa (2021: 126) osallistui ennakoivan ajotavan koulutuksiin.
- Otimme käyttöön 13 kpl raskasta biokaasukalustoa sekä Suomen ensimmäisen täyssähköisen jäteauton. L&T:llä on käytössä 34 vähäpäästöistä raskaan kaluston ajoneuvoa ja 35 kevyen kaluston ajoneuvoa, jotka toimivat joko biokaasulla tai sähköllä.

Teemme jatkuvaa reittisuunnittelua. Suunnittelun avulla saimme tehostettua toimintaamme sekä vähennettyä päästöjä, ajokilometrejä ja työtunteja.

Energiatehokkuuden parantaminen omissa kiinteistöissä

Olemme sitoutuneet Elinkeinoelämän keskusliiton teollisuuden yleiseen energiatehokkuussopimuksen toimenpideohjelmaan kaudelle 2017–2025 tavoitteenamme parantaa kiinteistöjemme energiatehokkuutta 7,5 prosenttia vuoden 2020 energiankulutuksesta vuoteen 2025 mennessä. Tämä tarkoittaa yhteensä 2 758 MWh säästöä. L&T:n kiinteistöjen energiatehokkuutta parannettiin esimerkiksi optimoimalla talotekniikan ohjauksia ja lisäksi asennettiin aurinkopaneeleita yhteensä 86 kWp:n edestä. Vuonna 2022 oma energiakulutuksemme oli 140,3 TJ, josta 76 % oli uusiutuvaa. Energiankulutus laski 5 prosenttia vertailukelpoisesta vuodesta 2021 (11 020 MWh). Muutokseen vaikuttivat erityisesti sähkönkulutuksen lasku sekä dieselin ja polttoöljyn käytön vähentyminen.

L&T:n kierrätyslaitoksilla noudatetaan jatkuvan parantamisen toimintamallia ja käytössä on tehdastietojärjestelmä. Laitosten työntekijät pystyvät seuraamaan muun muassa työkonseisiin asennetuilta näytöiltä prosessien toimivuutta ja sähkönkäyttöä reaaliaikaisesti. Lisäksi esimerkiksi valaistusta uusittaessa käytetään vain LED-valoja, ja kuljettimet pysähtyvät automaattisesti, kun niille ei ole tulossa materiaalia. Omien kiinteistöjemme energian kulutuksen ja käytön tarkkailusta sekä kunnostustarpeista huolehtivat kiinteistömanagerimme. Suomessa käytämme kiinteistöissämme uusiutuvaa, päästötöntä sähköä.

Toimitusketjussa tehtävä ilmastotyö

Valtaosa L&T:n kokonaispäästöistä syntyy toimitusketjussa, kuten ostettujen tuotteiden ja palveluiden sekä kuljetusurakoinnin aikana syntyneistä päästöistä. Osana L&T:n tieteellistä päästövähennystavoitetta olemme asettaneet toimitusketjulle erilliset ilmastotavoitteet. Tavoitteenamme on, että 70 prosenttia suurimmista tavarantoimittajistamme ja alihankkijoistamme (ostot) ovat asettaneet tavoitteet omien päästöjensä vähentämiseksi vuoteen 2024 mennessä. Vuonna 2022 asetimme erillisen alihankintaa koskevan päästövähennystavoitteen. Tavoitteenamme on vähentää alihankinnasta syntyviä kuljetus- ja konetyöpäästöjä 30 prosenttia vuoden 2020 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Vuonna 2022 lähetimme suurimmille tavarantoimittajille päästökyselyn, jolla kartoitimme toimittajien ilmastokäytänteitä, toiminnasta syntyneitä päästöjä sekä tavoitteita. Kyselyn perusteella etenkin isommat tavarantoimittajamme ovat sitoutuneet päästövähennyksiin ja mittaavat vähintään oman toiminnan pääs-

Energia

L&T:n oma energiakulutus, MWh	2022	2021	2020	2019	2018
Diesel	131 375	139 599	144 002	164 665	170 798
HVO*	16 363	15 493	-	-	-
Bensiini	597	828	656	3 010	2 804
Polttoöljy	17 237	18 750	17 070	17 936	18 539
Kaasu	6 297	5 050	1 499	1 219	509
Sähkö	29 245	32 733	28 842	31 603	31 332
Kaukolämpö**	9 035	8 716	7 840	8 624	8 960
Yhteensä	210 148	221 168	199 909	227 057	232 932
Energiaintensiteetti MWh/milj. €***	249	272	266	290	290

Vuosien 2020–2022 luvut eivät sisällä Venäjän liiketoimintaa.

Uusiutuvien polttoaineiden kokonaismäärä vuonna 2022: 22 660 MWh. Laskelma perustuu HVO:n ja kaasun kulutukseen.

* Fossiilisen ja fossiilittoman energian määrä on eroteltu vuosien 2021 ja 2022 luvuissa.

** Kattaa Suomen toiminnot.

*** L&T:n oman energiankulutuksen suhde liikevaihtoon.

töjä säännöllisesti. Vuonna 2022 merkittävistä tavarantoimittajistamme 13 prosenttia oli asettanut omat tieteeseen perustuvat ilmastotavoitteensa. Vuoden 2023 tavoitteena on edelleen kehittää toimitusketjun päästöraportointiseuranta.

Kiertotaloudesta totta

L&T edistää kiertotalouteen siirtymistä niin omassa kuin asiakkaidensa toiminnassa. Kehitämme jatkuvasti uusia kiertotaloutta edistäviä palveluita ja tavoitteenamme on lisätä kierrätysraaka-aineiden käyttöä neitseellisten raaka-aineiden sijaan. Jätehuollon etusijajärjestyksen mukaisesti ohjaamme syntyvät materiaalivirrat ensisijaisesti uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen.

Asiakkailta kerättyjen materiaalien ympäristökuormituksen vähentämiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi pyrimme jatkuvasti löytämään uusia ratkaisuja materiaalien hyödyntämiseksi mahdollisimman korkealla jalostusasteella ja jätehuollon etusijajärjestyksen mukaisesti.

Vuoden 2022 aikana materiaalivirrat ja kierrätysraaka-aineiden kysyntä lähti elpymään koronaviruspandemiaan liittyneiden kokoontumisrajoitusten väistyessä. Vuonna 2022 L&T:n hallussa olevista, asiakkailtamme kerätyistä materiaalivirroista pystyttiin uudelleen käyttämään tai kierrättämään uusien tuotteiden raaka-aineeksi 59,4 prosenttia (2021: 58,4). Uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen toimitettiin yli 430 000 tonnia materiaaleja.

Raportointi kattaa materiaalien uudelleenkäytön ja kierrätyksen näkökulmasta keskeisimmät materiaalivirrat eli yritysasiakkailta kerätyt yhdyskuntajätteet, vaaralliset jätteet, teollisuuden jätteet ja rakennusjätteet Suomessa. Vuonna 2022 näiden kokonaismäärä oli yhteensä 728 000 tonnia (2021: 757 000). Raportoinnin ulkopuolelle on rajattu lietteet, pilaantuneet maa-ainekset ja tuhkat.

L&T:n raportoima kierrätysaste on asiakkaidemme kierrätysasteiden painotettu keskiarvo. Se sisältää myös sellaiset materiaalit, joiden kierrättäminen ei ole mahdollista. Kierrätysasteen kehittyminen riippuu asiakkaidemme tekemistä valinnoista ja toimialasta. Yritysasiakkaidemme yhdyskuntajätteen kierrätysaste oli 70 prosenttia vuonna 2022, kun se koko Suomen tasolla oli 40 prosenttia. Osalla asiakkaistamme kierrätysaste on jopa yli 80 prosenttia.

Testasimme myös vuonna 2022 erilaisia suljetun kierron ratkaisuja yhdessä asiakkaiden kanssa. Esimerkiksi UPM Timberin kanssa tehdystä yhteistyöstä aikaisemmin energijätteesseen ohjautuneet sahatavaran muovikäareet kerättiin erilleen ja noudettiin suoraan asiakkaalta jatkokäsittelyyn L&T:n kierrätyslaitokselle. Käsittelyn jälkeen syntynyt kierrätysgranulaatti ohjattiin uusien sahatavarakääreiden valmistukseen.

L&T, Stark ja SRV pilotoivat yhdessä rakennustyömaan puutavaran uudelleenkäytön mahdollisuuksia. Pilotissa SRV:n raken-

nustyömaalta käyttämättä jäänyt tai rakenteista purettu puutavara ja vaneri toimitettiin Starkiin myytäväksi edelleen. L&T laati jäte- ja lajittelusuunnitelman ja hoiti lajitteluopastuksen sekä häkkien noutamisen työmaalta ja niiden toimittamisen jätelain mukaisesti Starkiin.

Teemme myös jatkuvaa kehitystyötä asiakkaidemme kanssa, jotta asiakkaan tuottamat jätevirrat saadaan lajiteltua oikein ja kierrätettyä arvokkaina materiaaleina. 12 hengen ympäristömanageritiimimme on toteuttanut vuoden aikana lähemmäs tuhat asiakaskäyntiä ja ajanut läpi satoja lajittelua ja kiertotaloutta edistäviä uudistuksia asiakkailtamme. Asiakkaat arvostavat heidän ympäristövastuutaan kehittävää työtämme. Konkreettisenä osoituksena tästä on huipussa oleva asiakastyytyväisyys (NPS 81).

Vuoden 2022 aikana L&T toteutti myös uuden konsultointipalvelunsa kautta useita kehityshankkeita, joissa tuettiin asiakkaita näiden ympäristövastuutavoitteiden toteuttamisessa. L&T muun muassa loi asiakkaille perusteellisia kiertotalouden edistämiseen tähtäviä kehityssuunnitelmia. Tiekartat toimivat konkreettisina työkaluina, joiden avulla asiakkaiden on mahdollista päästä kiertotalouden osalta määrittelemäänsä tahotilaan. Näiden lisäksi olemme toteuttaneet asiakkaiden ympäristöohjelmia ja joukon yksityiskohtaisempia hankkeita liittyen esimerkiksi päästökompensaatiomenetelmiin.

Tavoitteenamme on nostaa materiaalien uudelleenkäyttö- ja kierrätysastetta

Etsimme aktiivisesti uusia ratkaisuja hallussamme olevien materiaalien jalostusarvon kasvattamiseen.

- Uudelleenkäyttöä ovat esimerkiksi kuormalavat, jotka ohjaamme suoraan tai korjattuina uudelleenkäyttöön.
- Muuta hyödyntämistä ovat esimerkiksi energiahyödyntäminen ja materiaalien hyödyntäminen jättealueiden rakentamisessa. Energiahyödyntäminen on jaettu kahteen ryhmään: hyödyntäminen jäteperäisenä polttoaineena ja hyödyntäminen sekajätteen poltossa. Suosimme kierrätykseen tai ympäristörakentamiseen soveltumattomien jätteiden hyödyntämistä jäteperäisenä polttoaineena, mikä sisältää jätteistä valmistetun ja energiana hyödynnettävän kierrätyspolttoaineen, kierrätyspuumurskeen ja energiana hyödynnettävän rengasrouheen.
- Vaaralliset jätteet, kuten öljyiset jätteet, liuottimet, akut ja loisteputket, L&T käsittelee omilla laitoksillaan tai

toimittaa ne luotetuille yhteistyökumppaneille hyödynnettäväksi. Vuonna 2022 keräsimme asiakkailtamme 58 000 tonnia (2021: 54 000) vaarallisia jätteitä, joista pystyimme kierrättämään 70 prosenttia (2021: 72). Osa vaarallisista jätteistä hyödynnettiin energiana ja hyödyntämiseen kelpaamattomat loppukäsiteltiin. Vuonna 2022 3,8 prosenttia (2021: 5,6) vaarallisista jätteistä vietiin käsiteltäväksi muihin EU-maihin. L&T ei vie jätteitä EU:n ulkopuolelle muihin maihin kuin Norjaan, ja raportointivuoden aikana emme ole maahantuoneet vaarallista jätettä.

- L&T on mukana valtakunnallista öljyjätehuoltoa kehittävässä Green deal -sopimuksessa. Siinä sitouduimme kehittämään toimintaamme jäteöljyn uudelleenkäytön lisäämiseksi, sitouttamaan asiakkaitamme vastuulliseen öljyjätehuoltoon sekä varmistamaan, että omassa toiminnassamme syntyvä jäteöljy toimitetaan asianmukaiseen käsittelyyn. Tavoitteenamme on, että kaikki keräämämme jäteöljy päätyy uudelleenkäyttöön ja kasvatamme asiakkailtamme kerätyn jäteöljyn määrää 10 prosenttia vuoteen 2025 mennessä. Tämä tavoite on jo saavutettu.

Kierrätysasteen kehittymisen näkökulmasta materiaalin syntypaikkalajittelun lisääminen on avainasemassa. Kun materiaalit lajitellaan huolellisesti jo syntypaikalla, ne saadaan hyödynnettyä tehokkaasti. Vuonna 2022 kaikista materiaaleista 80 prosenttia (2021: 81) lajiteltiin syntypaikalla. L&T kehittää yhteistyössä asiakkaiden kanssa jatkuvasti uusia palveluita syntypaikkalajittelun helpottamiseksi.

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen

Luonnon monimuotoisuus on vähentynyt merkittävästi viimeisten vuosikymmenien aikana. Luontokadon vaikutukset näkyvät jo nyt muun muassa pölyttäjien vähenemisenä, kasvavina tulvamäärinä sekä maaperän köyhtymisenä.

Vuonna 2022 lisäsimme luonnon monimuotoisuuden osaksi vastuullisuusohjelmaamme. Pyrimme vaikuttamaan toimenpiteillä myönteisesti luonnon monimuotoisuuteen etenkin rakentamassa ympäristössä. Olemme tunnistaneet toiminnassamme kolme näkökulmaa, joiden kautta edistämme luonnon monimuotoisuuden toteutumista. Nämä ovat ilmastonmuutoksen hillintä, kestävien raaka-aineiden käyttö ja elonkirjon säilyttäminen.

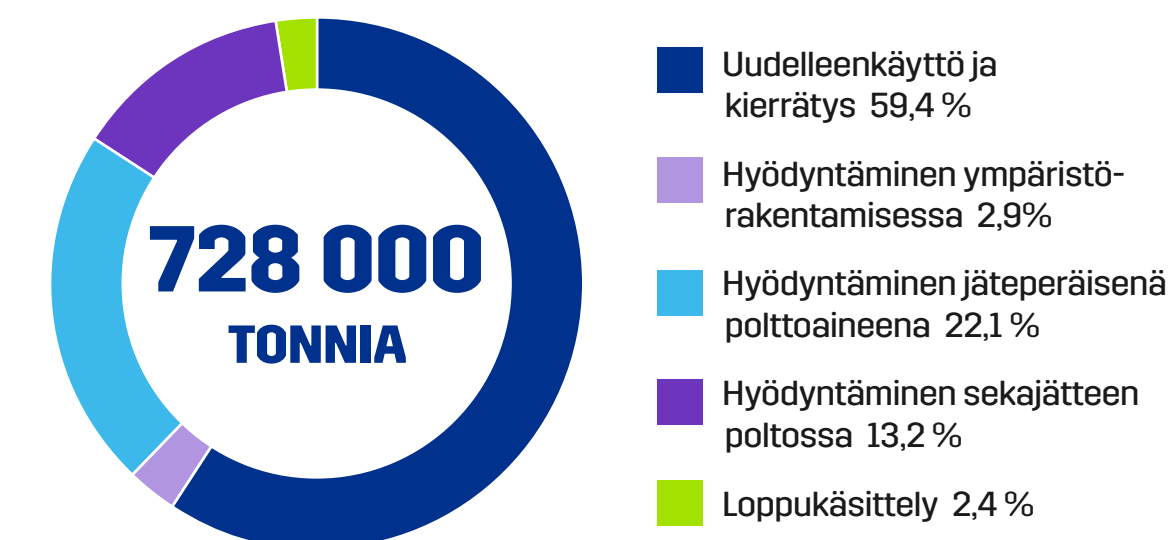
Materiaalit

	2022	2021	2020	2019	2018
L&T:n hallussa olevat materiaalivirrat					
Jäteperäiset materiaalit, tonnia	728 000	757 000	740 000	788 000	868 000
Syntypaikkalajitellut materiaalit, %	71,8	74,2	73,4	68,9	68,1
Syntypaikkalajitellut vaaralliset jätteet, %	8,0	7,2	7,4	7,0	6,3
Sekäjätteet, %	20,2	18,6	19,2	24,1	25,5
L&T:n hallussa olevien materiaalivirtojen kierrätys- ja hyödyntämisaste, %					
Uudelleenkäyttö ja kierrätys	59,4	58,4	58,6	54,8	54,2
Hyödyntäminen ympäristörakentamisessa	2,9	3,5	3,9	4,8	5,4
Hyödyntäminen jäteperäisenä polttoaineena	22,1	25,2	24,2	23,9	24,8
Hyödyntäminen sekajätteen poltossa	13,2	10,8	11,0	9,6	9,2
Loppukäsittely	2,4	2,1	2,3	6,9	6,4
Vaarallisten jätteiden kierrätys- ja hyödyntämisaste					
Vaaralliset jätteet, tonnia	58 200	54 300	54 781	55 170	54 914
Kierrätys materiaalina, %	70,3	71,9	73,1	69,2	67,0
Hyödyntäminen energiana, %	5,0	4,9	3,5	2,1	6,6
Loppukäsittely, %	24,7	23,2	23,4	28,7	26,4
Vaarallisten jätteiden intensiteetti*, tonnia/milj. €	69	67	73	70	68

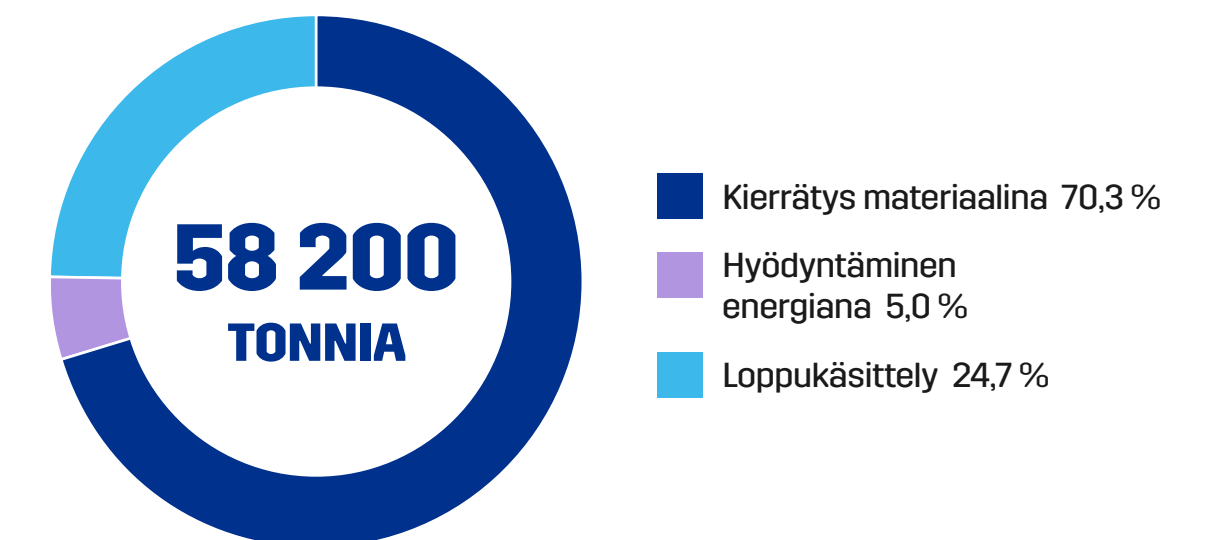
Vuosien 2018–2019 luvut sisältävät Venäjän liiketoiminnan.

* L&T:n hallussa olevien vaarallisten jätteiden suhde liikevaihtoon.

L&T:n hallussa olevien materiaalivirtojen kierrätys- ja hyödyntämisaste

L&T:n hallussa olevien vaarallisten jätteiden kierrätys- ja hyödyntämisaste

Kiertotalouden ratkaisuilla voidaan tehokkaasti torjua luonnotokatoa. Korvaamme fossiilisia ja luonnonmateriaaleja kierrätysmateriaaleilla.

Huolehdimme rakennetun ympäristön kunnosta ja siitä, että asiakkaidemme kiinteistöt pysyvät tuottavassa käytössä mahdollisimman pitkään. Pidämme tilat puhtaana, huollamme niitä ja parannamme kiinteistöjen energiatehokkuutta.

Parannamme rakennetun ympäristön monimuotoisuutta. L&T:n viherpalveluissa kaikki eloperäinen kasvillisuusjäte hyödynnetään joko hakkeeksi, polttoaine-energiaksi tai kompostoinnalla. Muutamme nurmikkoja ja joutomaita takaisin luonnonmateriaaliksi niityiksi ja metsiksi sekä poistamme vieraslajeja kuten kurtturuusua ja jättipalsamia. Emme käytä haitallisia kasvinsuojeluaineita kuten glyfosaattia. Vuonna 2022 niitytimme 8 300 m² yhdessä asiakkaidemme kanssa sekä poistimme 19 660 m² alueelta kurtturuusua, joka on Suomessa vieraslaji.

Ennallistamme pilaantuneita maa-alueita kaikkialla Suomessa. Valtaosa pilaantuneesta maasta ohjataan hyötykäyttöön: sitä hyödynnetään maanrakennuksessa ja -stabiloinnissa, esimerkiksi jätealueiden ja loppusijoituspaikkojen rakenteissa. Vuonna 2022 toimitimme hyötykäyttöön yli 210 000 tonnia teollisuuden sivuvirtoja ja pilaantuneita maa-aineksia.

Tutkimme jatkuvasti uusia mahdollisuuksia edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja kokeilemme ratkaisuja yhdessä asiakkaidemme kanssa.

Keväällä 2022 L&T valittiin yhdeksi kymmenestä suomalaisesta yrityksestä FIBSin ja Sitran pilottiohjelmaan, jossa testataan Science Based Targets Network -verkoston tiedepuolueiden luontotavoitteiden ohjeistoa. Kehitteillä oleva uusi ohjeisto vastaa yritysten tarpeeseen saada käytännön työkaluja aidosti vaikuttavan ja vertailukelpoisen luontotyön tueksi.

Lisäksi olemme mukana Co-Carbon -tutkimushankkeessa, jonka tavoitteena on mitata ja mallintaa kaupunkivihreän hiilensidontakykyä. Hanke toteutetaan yhteistyössä Helsingin yliopiston, Aalto-yliopiston, Ilmatieteen laitoksen, Hämeen ammattikorkeakoulun ja Kööpenhaminan yliopiston kanssa.

Vedenkäyttöä minimoidaan kierrättämällä ja tehostamalla toimintamalleja

L&T:n keskeiset oman toiminnan luontovaikutukset liittyvät veteen ja maankäyttöön etenkin L&T:n käsittely- ja varastointi-

alueilla sekä jätteenkäsittelylaitoksilla. Näitä säädellään ympäristölupamenettelyn kautta.

Kehitämme toimintaamme ympäristövaikutusten minimoimiseksi. Vuonna 2022 Lahden vaarallisten jätteiden käsittelylaitokselle asennettiin hajukaasujen reaaliaikainen analysointilaitteisto. Jätteenkäsittelyalueilla tehdään myös tehostettua siivousta, jonka avulla pyritään minimoimaan vaikutukset ympäröivään luontoon.

L&T:n teollisuuspalvelut on vahva toimija jätevesien ja nestemäisten jätteiden käsittelyn koko arvoketjussa. Suomessa käsittelemme jätevesiä ja nestemäisiä jätteitä omilla keskuslaitoksilla sekä operoimme ja konsultoimme asiakkaidemme laitoja jätevesiin liittyen. Lisäksi teemme teollisuuden jätevesien onsite-käsittelyä valituissa segmenteissä.

Vesi on merkittävä osa L&T:n vaarallisten jätteiden käsittelyn, viemärihuollon, prosessipuhdistuksen ja ympäristörakentamisen toimintoja. L&T:n teollisuuspalveluissa käsitellään vuosittain huomattava määrä vettä, joka ohjataan lopulta vesihuoltolaitosten käyttöön. Poistettu vesi on muuta, pääasiassa jätevettä. Käsitellyn veden laatua mitataan säännöllisesti osana ympäristölupavaatimuksia. Vuonna 2022 käsitellyn veden raja-arvoissa ei havaittu merkittäviä ylityksiä.

L&T:n käsittelykeskuksissa ja -laitoksilla puhdasta vettä käytetään pääsääntöisesti käsittelylaitosten prosesseissa ja ympäristörakentamisen materiaalikeskuksien tuhkan käsittelyssä. Puhtaan veden käyttöä on pyritty vähentämään muun muassa hyödyntämällä kierrätettyä prosessivettä laitoksen muihin toimintoihin.

Esimerkiksi Lahdessa vaarallisten jätteiden laitoksen prosessivesi puhdistetaan omalla vedenkäsittelyjärjestelmällä, minkä jälkeen vettä hyödynnetään kalkkilietteen valmistuksessa. Kierrätysvettä hyödynnetään myös laitosten konttien ja säiliöiden puhdistamisessa.

Vedenkulutusta vähennetään optimoimalla ja tehostamalla toimintamalleja. Esimerkiksi viemärihuollon kierrätysvesiyhdistelmäautojen oma kierrätysjärjestelmä puhdistaa säiliöön imetyn veden viemäriinpesun aikana auton suodatinvälikäytön kautta ja säiliövettä voidaan käyttää uudelleen viemäriin huuhtelussa.

Veden kestävä käyttö on myös osa L&T:n vastuullisemman siivouksen ohjelmaa, jossa tavoitteena on vähentää vedenkäyttöä sekä edistää kemikaaliton siivousta. Vuonna 2022 jo 382 kohdetta siivottiin jo näiden periaatteiden mukaisesti.

L&T:n teollisuuspalvelujen käsittelylaitoksilla hyödynnetään WRI:n Water Aqueduct -työkalua vesiriskien tunnistamisessa. Yksikään yhtiön käsittelylaitoksista ei sijainnut tunnistetuilla korkean vesiriskin alueilla vuonna 2022.

Vuonna 2023 kartoitetaan vesiraportoinnin laajentamista L&T:n omien kiinteistöjen vedenkäyttöön sekä L&T:n ympäristöpalveluiden toimipisteisiin.

L&T:n Teollisuuspalveluiden käyttämä vesi, m³

2022

Veden otto, m³

Tuotteen/prosessin mukana tullut vesi	9 159
Kunnallinen verkosto	12 234
Kierrätysvesi	2 444
Yhteensä	23 837

Veden poisto, m³

Viemäröinti	79 169
Vesi, ympäristö	42 594
Tuhkan kostutus	6 470
Yhteensä	128 233

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN RIKASTAMINEN RAKENNETUSSA YMPÄRISTÖSSÄ

Ympäristörakentaminen

Ennallistamme pilaantuneita maa-alueita ja mahdollistamme maa-aineksen uudelleenkäytön rakentamisessa.

Vesien puhdistaminen

Puhdistamme jätevesiä ja käsittelemme teollisuuden prosessivesiä, jotta ne voidaan ohjata turvallisesti takaisin kiertoon.

Viherrakentaminen

Lisäämme luonnon monimuotoisuutta kaupunkiympäristössä säilyttääksemme elonkirjon ja mahdollistaaksemme viihtyisän elinympäristön.

Luonnonvarojen kestävä käyttö

Tavoitteenamme on edistää kiertokuluttamista yhteiskunnassa. Pidämme materiaalit kierrossa ja mahdollistamme sen, että uusioraaka-aineet ovat ensisijainen valinta neitseellisten sijaan.

Kiinteistöjen elinkaaren pidentäminen

Huolehdimme rakennetusta ympäristöstä, jotta kerran rakennettua ei tarvitse purkaa.

Päästötön kalusto

Tavoitteenamme on puolittaa oman toimintamme päästöt vuoteen 2030 mennessä. Olemme asettaneet päästötavoitteet myös kuljetuskumppaneillemme.

Energiatehokkuuden kasvattaminen

Tuomme ratkaisuja kiinteistöjen energiatehokkuuden parantamiseen, jotta energiavarat riittävät myös tulevaisuudessa.

LUONNON MONIMUOTOISUUDEN VAALIMINEN

KESTÄVIEN RAAKA-AINEIDEN KÄYTTÖ

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ

Kohti täyttä kiertokulkua – täsmentävät taulukot

Hiilijalanjälki

	2022	2021	2020	2019	2018
Scope 1, tCO₂-ekv					
Kuljetukset, tuotantoautot, työkoneet	30 600	36 500	35 500	41 500	45 500
Scope 2, tCO₂-ekv					
Ostettu sähkö Suomessa (markkinalähtöinen)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostettu sähkö Suomessa (aluekohtainen)	2 600	4 200	4 000	4 900	5 000
Ostettu sähkö, muut maat (aluekohtainen)*	6	4	4	200	200
Ostettu kaukolämpö Suomessa (aluekohtainen)*	1 052	1 300	1 200	1 400	17 00
Scope 2, yhteensä**	1 058	1 304	1 204	1 600	1 900
Scope 1+2, yhteensä**	31 658	37 804	36 704	43 100	47 400
Scope 3, tCO₂-ekv, Upstream ***					
Ostetut tuotteet ja palvelut	113 320				
Pääomahyödykkeet (kalusto)	555				
Hankitun energian epäsuorat päästöt (muut kuin Scope 1 ja Scope 2)	9 490				
Urakoitsijoiden polttoaineiden kulutus****	17 779	18 817	20 501	18 456	19 347
Liikematkat	1 187	1 100	1 200	1 400	1 500
Scope 3, tCO₂-ekv, Downstream ***					
Materiaalien loppukäsittely	126 899				
Scope 3, yhteensä	269 230	19 917	21 701	19 856	20 847
Scope 1+2+3 yhteensä **	300 888	57 721	58 405	62 956	68 247
Päästöintensiteetti: Scope 1+2 päästöjen suhde ajokilometreihin (SBTi), gCO ₂ -ekv/km	646	771	818	867	952
Päästöintensiteetti: Scope 1+2 päästöjen suhde liikevaihtoon, tCO ₂ -ekv/milj. €	37,5	46,5	48,8	54,9	59,1

Vuosien 2018–2019 luvut sisältävät Venäjän liiketoiminnan.

* Scope 2 markkinalähtöisiä tietoja ei raportoida, sillä saatavilla olevat päästökertoimet eivät olennaisesti eroa aluekohtaisista tiedoista.

** Perustuu markkinalähtöiseen ostettuun sähkөөn Suomessa.

*** Laskentaa laajennettu vuonna 2022.

**** Sisältää vain L&T:n Suomen toiminnot.

Huomisella töissä

Suurena työllistäjänä L&T:n sosiaalisen vastuun painopiste on omassa henkilöstössä ja työllistämisessä. Panostamme erityisesti työntekijäkokemukseen, monimuotoisuuteen, henkilöstön hyvinvointiin ja työkyvyn ylläpitämiseen. Haluamme tarjota työpaikkoja myös sellaisille ryhmille, joiden on vaikea löytää työtä tämän hetken työmarkkinoilta.

Henkilöstövastuun johtaminen L&T:llä

L&T:llä henkilöstövastuuta ohjataan yhtiön henkilöstöpolitiikkojen ja -suunnitelmien kautta, joiden tavoitteena on varmistaa, että

- L&T:läisillä on oikea osaaminen
- henkilöstön määrä, laatu ja pysyvyys ovat tuloksekkaan toiminnan edellyttämällä tasolla
- työyhteisö on monimuotoinen ja tasa-arvoinen
- henkilöstön työ- ja toimintakyky säilyvät koko työelämän ajan vanhuuseläkeikään asti
- henkilöstöä kannustetaan ja motivoidaan hyviin suoriin yhtiön päämäärien saavuttamiseksi.

Henkilöstöpolitiikkojen ja -suunnitelmien käytännön toteuttamisesta vastaavat esihenkilöt, mutta vastuu henkilöstöpolitiikan mukaisesta käyttäytymisestä on koko henkilökunnalla.

PANOSTAMME TYÖHYVINVOINTIIN JA TURVALLISUUTEEN, VAALIMME MONIMUOTOISUUTTA.

KESKEISET TAVOITTEET

TOTEUMA

ONNISTUMISEMME JA HUOMIOT

Strateginen tavoite

Henkilöstön suosittelu, eNPS, on yli 50 vuoteen 2026 mennessä

Lokakuun mittauksessa valtaosa mittareista vertailukauden tasolla. Työn merkityksellisyyden kokemus kasvoi.

Huolehdimme henkilöstön työhyvinvoinnista ja -turvallisuudesta

Tavoitteenamme on vähentää sairauspoissaoloja siten, että vuonna 2026 sairauspoissaoloprosentti on alle 4,5 %

Koronavirus ja muut hengitystieinfektiot vaikuttivat terveyslukuihin vuonna 2022.

ja terveysprosentti on yli 50 %.

Tavoitteenamme on nostaa eläkeikää 64,5 vuoteen 2026 mennessä

Päämääränämme on nolla tapaturmaa. Tavoitteenamme on, että kokonaistapaturmataajuus TRIF on alle 20 vuoteen 2026 mennessä.

Vuoden aikana suoritettiin yhteensä yli 92 000 ennakoivaa toimenpidettä L&T:n omissa ja asiakkaiden tiloissa.

Monimuotoisuuden edistäminen

Tavoitteenamme on kehittää toimintakulttuuriamme monimuotoisuus ja yhdenvertaisuus huomioiden.

Vuoden 2022 aloitimme esihenkilöiden monimuotoisuuskoulutukset

Henkilöstöriskien hallinta on keskeinen osa riskienhallintaprosessiamme. L&T:n toiminnan merkittävimmät henkilöstöriskit liittyvät osaavan ja motivoituneen työvoiman saatavuuteen ja henkilöstötyytyväisyyden heikkenemiseen sekä työkyvyttömyys- ja tapaturmakustannusten nousuun.

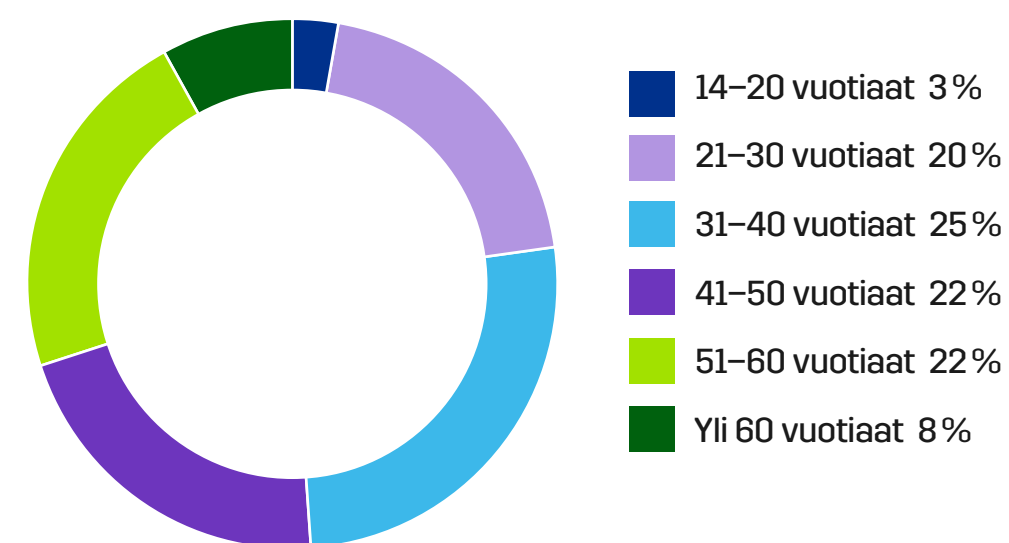
Työyhteisö ja monimuotoisuus

Vuonna 2022 L&T:llä työskenteli lähes 8 400 henkilöä Suomessa ja Ruotsissa. Olemme monikansallinen työyhteisö. Suomen liiketoiminnan henkilöstöstä ulkomaan kansalaisten osuus on ollut 20 prosenttia ja määrä on kasvanut vuodesta 2021. Muiden EU-maiden kansalaisten osuus ulkomaalaistaustaisesta henkilöstöstämme oli 21 prosenttia ja kolmansien maiden kansalaisten osuus 79 prosenttia. Eri kansalaisuuksia Suomen toimintojen henkilöstössä oli vuoden 2022 alkaessa 87.

L&T:llä miehet ja naiset ovat sijoittuneet tasaisesti eri työtehtäviin. Henkilöstöstä 61 prosenttia on miehiä ja 39 prosenttia naisia. L&T:n johtoryhmässä on miehiä 67 prosenttia ja naisia 33 prosenttia.

Vuonna 2022 L&T:n Suomen toimialoilla (Kiinteistöpalvelut, Ympäristöpalvelut, Teollisuuspalvelut ja konsernitoiminnot) tehtiin tasa-arvolain mukaiset palkkakartoitukset. Palkkakartoituksissa ei havaittu perusteettomia eroja palkkauksessa sukupuolten välillä. Tarkastelemme sukupuolten välisen palkkatasa-arvon toteutumista osana kaksivuotisia monimuotoisuussuunnitelmiamme.

Henkilöstön ikäjakauma, %

L&T:llä sukupuoli ei ole palkkaukseen vaikuttava tekijä. Palkkaukseen vaikuttavat L&T:llä mm. tehtävän sisältö ja vaativuus, henkilön osaaminen, suoriutuminen ja kokemus sekä mahdollisesti sovellettavan työehtosopimuksen palkkamääräykset. L&T:n toiminta on monialaista, minkä vuoksi keskimääräinen palkka ei ole oikea tunnusluku kuvaamaan palkkauksen tasoa tai rakennetta.

Kokonaisuudessaan tuntipalkkaisten naistyöntekijöiden palkka on 94 prosenttia ja kuukausipalkkaisten naistyöntekijöiden palkka 98 prosenttia miesten palkasta vastaaviin tehtäviin verrattuna. Raportointi perustuu palkkatietoihin sellaisissa tehtävissä, joista tasa-arvolain mukainen palkkavertailu on pystytty luotettavasti tekemään yksityisyydensuojaa vaarantamatta.

Palveluliiketoimintamme on työvoimavaltaista ja tarjoamme erilaisia työpaikkoja uran eri vaiheisiin. Ikäjakauma on varsin tasainen. Kesällä 2022 tarjosimme Suomessa 616 kesätyöpaikkaa uran alkuvaiheessa oleville. Meillä on mahdollista jatkaa työuraa osa- tai kokoaikaisesti myös eläkeiän saavuttamisen jälkeen.

Me L&T:llä uskomme, että monimuotoisen työyhteisön tietoinen rakentaminen on yksi keino taata kestävä kasvu. Kokonaisvaltainen tavoitteemme on, että monimuotoisuus kasvaa kaikissa henkilöstöryhmissämme.

Kehitämme kulttuuriamme ja toimintatapaamme siten, että eritaustaisten työntekijöiden olisi entistä helpompaa tulla meille töihin, viihtyä osana työyhteisöämme ja olla työn kautta vahvasti osa suomalaista tai ruotsalaista yhteiskuntaa. Työmotivaatio on palvelualalla tärkeintä osaamista – kaiken muun pysytymme kouluttamaan itse.

L&T:n Suomen monimuotoisuussuunnitelma tuli voimaan 2020. Vuoden 2022 aikana aloitettiin kaikkien L&T:n esihenkilöiden monimuotoisuuskoulutukset ja vuoden aikana 53 prosenttia Suomen esihenkilöistä osallistui monimuotoisuustyöpajaan. Uudistimme häirinnän, syrjinnän, kiusaamisen ja epäasiallisen kohtelun estämistä koskevan ohjeistuksemme ja toimintaprosessimme kokonaisuudessaan. Uudistettu prosessi ja ohjeistus otettiin käyttöön vuoden 2023 alussa.

L&T on jo luopunut lähes kaikista sukupuolittuneista tehtävänimikkeistä ja rekrytointikäytännöt on uudistettu huomioimaan monimuotoisuus. Työpaikkailmoitukset julkaistaan englannin- ja selkokielisinä silloin, kun työtehtävät eivät edellytä erinomaista suomen tai ruotsin kielen taitoa.

Erytisryhmien rekrytointi on pitkäaikainen osa yritys vastuuhjelmaamme. Olemme työllistäneet eri hankkeiden yhteydessä muun muassa syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, turvapaikanhakijoita, ihmiskaupan uhreja ja osatyökykyisiä. Tästä pyritään tekemään jatkuvaa toimintaa osana sosiaalisen työllistämisen konseptiamme.

Työsuhdekäytännöt

Työsuhteissa noudatamme kansallisia lakeja, sopimuksia ja muita velvoitteita. L&T kunnioittaa YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa määriteltyjä ihmisoikeuksia sekä kansainvälisen työjärjestön (ILO) määrittelemiä työntekijöiden oikeuksia, kansainvälisiä sopimuksia ja YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia ohjaavia periaatteita. Olemme sitoutuneet tukemaan YK:n Global Compact -aloitetta ja sen ihmis- ja työoikeusperiaatteita. L&T toimii pääasiassa Suomessa ja Ruotsissa paikallisten kumppaneiden kanssa ja riski ihmisoikeuksien loukkaamiseen on näissä maissa matala. Vuonna 2023 tarkoituksena on kehittää toimitusketjun vastuullisuutta ja tunnistaa toimitusketjuun liittyvät ihmisoikeusriskit aiempaa paremmin. Toteutamme erityistä huolellisuutta haavoittuvassa asemassa olevien työntekijöiden työsuhteissa.

Kunnioitamme työntekijöiden vapautta järjestäytyä ammattillisesti. Vuonna 2022 järjestettiin kaksi European Works Council -kokousta, johon osallistui henkilöstömme edustajia Suomesta ja Ruotsista.

L&T seuraa työehtosopimusten, ympäristö-, työ- ja työturvallisuuslainsäädännön sekä taloudenpitoon liittyvien säännösten noudattamista ja noudattaa paikallista tilaajavastuulainsäädäntöä – ja edellyttää samaa myös toimittajiltaan.

Henkilöstöpolitiikkoja täydentävät vastuullisen liiketavan periaatteet (L&T:n Tapa toimia), joissa painotetaan reilua ja tasa-arvoista kohtelua sekä jokaisen yksilön ihmisarvon, yksityisyyden ja oikeuksien kunnioittamista.

Työpaikoillamme ei suvaita minkäänlaista syrjintää, uhkailua, häirintää tai kiusaamista. Uudistimme Suomessa vuonna 2022 kiusaamisen estämisen ohjeistuksen. Haluamme taata kaikille turvallisen työpaikan ja työpäivän. Haluamme luoda hyvää ilmapiiriä työkavereiden välillä ja varmistaa, että kaikki saavat aloittaa päivänsä ilman pelkoa syrjinnästä tai kiusaamisesta.

Onnistumisen johtaminen ja esihenkilötyö

L&T:llä tavoite- ja kehityskeskustelut ovat keskeinen suorituksen ja osaamisen johtamisen väline. Keskustelujen tavoitteena on varmistaa, että jokaiselle L&T:läiselle on asetettu yhteisiä päämääriämme edistävät tavoitteet. Lisäksi tarkoituksena on varmistaa selkeä työnkuva, tarvittava osaamistaso sekä työskentelyedellytykset onnistumisen mahdollistamiseksi. Tavoite- ja kehityskeskustelu tulee käydä kaikkien työsuhteessa olevien kanssa vähintään kerran vuodessa. Keskusteluissa arvioidaan mennyttä kautta, asetetaan tavoitteet tulevalle kaudelle ja keskustellaan työntekijän työtilanteesta, hyvinvoinnista, osaamisesta ja uratoiveista.

Esihenkilötyön laadulla on suuri merkitys henkilöstökokemukselle. Hyvä ihmisten johtaminen edellyttää toimivaa vuoropuhelua esihenkilön ja työntekijän välillä sekä työkaverien kesken.

Vuonna 2022 olemme tarjonneet tukea esihenkilötyössä menestymiseen muun muassa erilaisten valmennusten kautta. Järjestämme säännöllisiä uusien esihenkilöiden valmennuksia, joissa perehdytetään L&T:n esihenkilötyön käytäntöihin ja annetaan eväitä onnistumisen johtamiseen. Lisäksi esihenkilöille on tarjolla lyhytkoulutuksia muun muassa monimuotoisuuden johtamiseen, työsuhteasioihin, tiimin johtamiseen ja onnistuneen tavoite- ja kehityskeskustelun pitämiseen.

Toimialoilla johtamisen ja esihenkilötyön kehittäminen linkittyy vahvasti strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamisen mahdollistamiseen.

Työtyytyväisyys

L&T:llä henkilöstökokemuksen mittaamisessa tärkein työkalu on kaksi kertaa vuodessa toteutettava Fiilinki- tai Pulsen -kysely. Kysely antaa henkilöstölle tilaisuuden antaa palautetta ja mahdollistaa tiimikohtaisten kehitysalueiden tunnistamisen.

Kyselyn kattamia osa-alueita ovat mm. henkilöstön sitoutuneisuus ja hyvät työn tekemisen edellytykset, tiimin arki ja yhteistyö, asiakaskeksisyys sekä esihenkilötyö. Vuoden 2022 kyselyssä vastausprosentti ja tulokset säilyivät aiempien vuosien tasolla osa-alueilla. Henkilöstön suositteluaste eNPS, joka on myös yksi L&T:n strategisista tavoitteista, oli konsernissa 24 vuoden 2022 lokakuun mittauksessa. Fiilinki-mittauksen pohjalta tehtyjä kehitystoimenpiteitä on seurattu tiiviisti organisaation eri tasoilla.

Osaamisen kehittäminen

Henkilöstö on avainasemassa strategiamme onnistuneessa toteuttamisessa. L&T:llä on monia työtehtäviä, joihin ei tarvita koulutusta tai aiempaa työkokemusta. Laadukkaalla perehdytyksellä opastamme henkilöstömme suoriutumaan uusien työtehtäviensä parissa ja varmistamme onnistuneen henkilöstökokemuksen heti työsuhteen alussa. Esimerkiksi siivouspalveluiden digitalisoidulla Polku-perehdytysmallilla perehdytämme vuosittain satoja henkilöitä siivoajan tehtävään.

Osaamisen kehittämisen pääpaino on päivittäisessä työssä oppimisessa, mutta myös koulutuksilla ja valmennuksilla on roolinsa. Syksyllä 2022 lanseeratun L&T Akatemian valmennustarjonnasta löytyy laaja-alaisista teemoista koulutuksia erityisesti esihenkilö- ja asiantuntijatehtävissä toimiville henkilöille. Syksyn 2022 koulutusaiheina olivat esimerkiksi asiakas- ja myyntityö, yrityskauppojen juridiikka, budjetointi- ja talousjohtaminen, vastuullisuus ja ajanhallintataidot. Tiiviit ja lyhyet L&T Akatemian koulutukset ovat alentaneet henkilöstön kynnystä kasvattaa omaa osaamistaan. Lisäksi tarjoamme toimialakoh-taisia koulutuksia ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja ammattipätevyyden ylläpitoon sekä strategisten tavoitteiden saavuttamisen tueksi.

Teemme koulutusyhteistyötä eri oppilaitosten kanssa. Henkilöstöllemme on vuonna 2022 ollut tarjolla oppisopimuskoulutuksia esimerkiksi puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen sekä logistiikan perustutkinnon suorittamiseen.

Vuonna 2022 L&T Suomen yhtiöiden henkilöstö osallistui erilaisiin koulutuksiin keskimäärin 3,6 tuntia. Suurin työntekijäkoh-tainen koulutustuntimäärä oli L&T:n Ympäristöpalveluissa, jossa työntekijäkohtaiset koulutustunnit olivat keskimäärin 9 tuntia. Luku perustuu koulutuskirjauksiin sekä keskihenkilölukumäärään. Luku ei sisällä kaikkea koulutustarjontaa eikä kaikkia koulutus-tunteja, joita L&T:läiset ovat suorittaneet. Erityisesti asiantuntijat ja esihenkilöt osallistuvat työaikana myös monenlaisiin seminaareihin ja koulutuksiin, joita tarjoavat erilaiset yhteisöt, yhteistyökumppanit ja yritykset. Tarjoamme myös työharjoittelu- ja loppu-työpaikkoja L&T:llä mm. siivouksen, kiinteistöhuollon, myynnin ja asiakaspalvelun tehtävissä.

Hyvinvointi ja työkyky

Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö on L&T:n tärkein voimavara ja yksi menestyksen avaintekijöistä. Meillä hyvinvointi tarkoittaa

fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. L&T:llä työtehtävät ovat useimmiten fyysisesti kuormittavia, mutta myös henkisten voimavarojen merkitys on tärkeä. Tuemme henkilöstöämme löytämään oman tapansa huolehtia hyvinvoinnistaan.

Työnantajana L&T pyrkii myös jatkuvasti löytämään keinoja työn ja työympäristön kehittämiseen työkykyä tukevasti. Yhteistyössä työterveyden kanssa olemme edistäneet tuki- ja liikuntaelinterveyttä sekä estäneet vaivojen pitkittymistä, nopeuttaneet kuntoutumisen käynnistymistä ja vaikuttaneet työtapoihin ja työoloihin. Ergonomiaan ja työjärjestelyihin liittyviä toimenpiteitä on toteutettu paikallisten ja tehtäväkohtaisten tarpeiden mukaan. Olemme tarjonneet liikuntaelimestön kuntoa ja hyvinvointia edistävää tukea henkilöstöllemme terveysvalmennusta tuottavien yhteistyökumppaneiden, työterveyden, sairauskassan ja tuki- ja liikuntaelinkuntoutusta tarjoavien palveluntuottajien kautta.

Olemme tukeneet henkistä hyvinvointia matalan kynnyksen palveluilla, joita on voinut hyödyntää esimerkiksi stressi- tai muutostilanteissa, ihmissuhdekriiseissä tai esihenkilötyön haasteissa. Hankalampiin henkisen hyvinvoinnin haasteisiin tai mielenterveyteen liittyviin ongelmatilanteisiin olemme tarjonneet henkilöstöllemme työterveyspsykologin tukea ja lyhytterapiaa.

L&T on jo pitkään tehnyt määrätietoisesti työtä henkilöstön keskimääräisen eläköitymisiän nostamiseksi. Monipuolisten tukitoimien avulla eläköitymisikämme (sis. vanhuuseläkkeet ja työkyvyttömyyseläkkeet) on onnistuttu nostamaan Suomessa 63,8 (2021: 63,7) vuoteen. Pitkän aikavälin tavoitteena on nostaa eläköitymisikä 65 vuoteen Suomessa.

Vuonna 2022 panostimme työkykyyn, -hyvinvointiin ja -turvallisuuteen 8,2 miljoonaa euroa. L&T:n sairauskassa maksoi jäsenilleen etuisuuksia 1,9 miljoonan euron edestä.

Sairauspoissaolot ja työhön paluun tukeminen

Tavoitteenamme on edistää työkykyä ja laskea sairauspoissa-olojemme määrää hyödyntämällä L&T:n varhaisen tuen mallia ja monipuolisia työhön paluun tukitoimia. Raportointivuoden aikana koronapandemia ja edellisvuotta merkittävästi runsaampi infektiosairastaminen vaikuttivat sairauspoissaoloihin. Ruotsissa ja Suomessa sairauspoissaolot kasvoivat pandemian vaikutuksesta. Sairauspoissaoloprosenttimme Suomessa oli 5,7 (2021: 5,0) ja Ruotsissa 5,5 (2021: 5,5).

Varhaisen tuen mallin mukaisesti mahdollisiin työkyvyn haasteisiin tartutaan työntekijän, esihenkilön, työterveyshuollon

	2022	2021	2020	2019	2018
Henkilöstön suositteluindeksi, eNPS	24	28			
Suomi	23	24			
Ruotsi	27	48			
Lähtövaihtuvuus, %*	25,4	19,3	17,0	23,8	26,3
Suomi	26,5	21,0	18,9	27,8	30,8
Ruotsi	19,0	10,6	6,5	9,1	7,5
Lähtövaihtuvuus toimialoittain, %**					
Ympäristöpalvelut	9,0	7,4	5,4	8,3	
Teollisuuspalvelut	7,2	9,4	5,3	10,6	
Kiinteistöpalvelut, Suomi	33,8	26,1	24,3	37,7	
Kiinteistöpalvelut, Ruotsi	19,0	10,6	6,5	9,1	
Sairauspoissaolo konserni, %	5,6				
Suomi	5,7	5,0	4,7	5,0	5,0
Ruotsi	5,5	5,5	6,0	5,2	5,1
Terveysprosentti, %					
Suomi	40	45	50		
Ruotsi	41				
Tarvittaessa töihin kutsuttavia Suomi, %	10	11	10	11	12
Miehet	41	56			
Naiset	59	44			
Tarvittaessa töihin kutsuttavia Ruotsi, %	16				
Miehet	63				
Naiset	37				
Keskimääräinen eläköitymisikä Suomi	63,8	63,7	63,5	63,1	63,2
Muutosneuvotteluiden määrä Suomi	54	44	34	56	43
Irtisanotut	74	153	88	132	72
Lomautetut	63	415	927	9	9
Kollektiivisesti neuvoteltujen työehtosopimusten piiriin kuuluva henkilöstö, %	100	100	100	100	100

*Raportoitu luku on painotettu keskiarvo Suomen ja Ruotsin luvuista. 2018-2020 sisältää Venäjän tiedot.

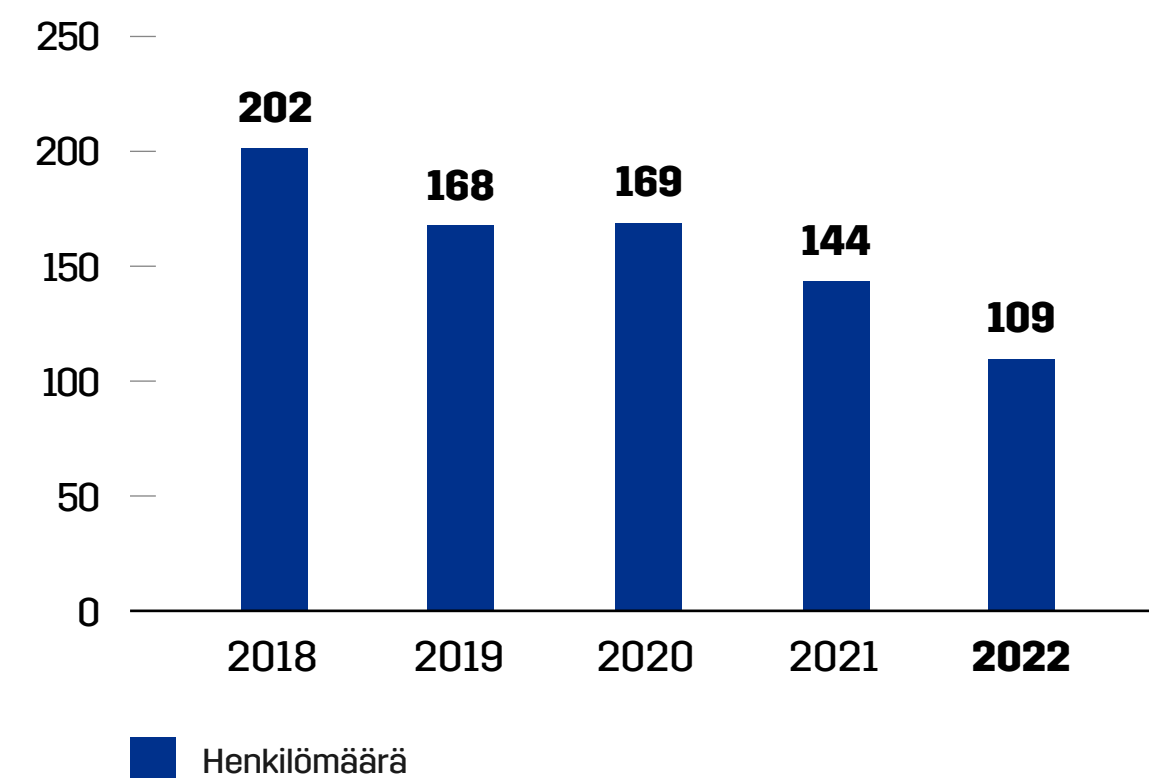
**Henkilöstödata sisältää myös pitkällä poissaololla olevat työntekijät.

ja henkilöstöhallinnon välisellä yhteistyöllä ja etsitään ratkaisuja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Viime vuosina olemme seuranneet varhaisen tuen keskustelujen toteutumista varhaisen tuen suoritusprosentin avulla. Vuonna 2022 oli edellisvuotta vähemmän esihenkilöitä, joilla oli pitämättömiä varhaisen tuen keskusteluja.

Järjestämme säännöllisesti varhaisen tuen malliin koulutuksia, joiden tavoitteena on parantaa esihenkilön ja työntekijän välistä vuorovaikutusta sekä tukea esihenkilön valmiuksia puuttua ja etsiä ratkaisuja hankaliin tilanteisiin ja mahdollisiin työkykyhaasteisiin.

Tuemme pitkien sairauspoissaolojen jälkeistä työhön paluuta ja hyödynämme siinä monenlaisia tukitoimia. Tavallisimmin ne ovat työhön paluun tukemista entiseen työhön tai entisen kaltaiseen työhön tilapäisellä työn muokkaamisella sekä osasairauspäivärahan tai työpaikkakuntoutuksen hyödyntämistä. Jos nykyinen työtehtävä ei enää sovi työntekijälle, voidaan häntä auttaa löytämään työkykyä ja osaamista vastaava, sopivampi työ ammatillisen kuntoutuksen tai Sopiva työ -toimintamallin avulla. Työkunnon palauttamiseen tähtävien työkyvyn tuen keinoin olemme 2022 palauttaneet 109 (2021: 144) henkilöä takaisin töihin.

Työhönpalanneet

Seuraamme henkilöstömme terveysprosenttia

Terveysprosentti mittaa raportointijakson aikana terveenä olleiden henkilöiden prosenttiosuutta kokonaishenkilömäärästä. Se suuntaa huomiota positiiviseen eli terveenä pysyneiden määrään.

Terveysprosenttimme vuonna 2022 oli Suomessa 40 (2021: 45). Tämä tarkoittaa, että jopa 40 prosentilla henkilöstöstämme ei ollut lainkaan sairauspoissaoloja raportointivuoden aikana.

Tuemme hyvinvointia ja työurien jatkumista monipuolisella terveysvalmennus-, hyvinvointivalmennus- ja kuntoutusvalikoidulla. Raportointivuoden aikana erilaisiin terveystoimintoihin osallistui noin 127 L&T:läistä. Valmennuksiin osallistuneet saivat omien tavoitteidensa mukaisesti henkiseen hyvinvointiin, uneen, palautumiseen, elintapoihin tai liikuntaan liittyvää terveyttä ja hyvinvointia tukevaa valmennusta.

Kelan tuottamat kuntoutukset on tarkoitettu parantamaan ja tukemaan työkykyä sekä edistämään työuran jatkumista. Seuraamme hyvinvointipalveluiden ja kuntoutusten vaikuttavuutta palveluntuottajien raportoinnin ja L&T:n toteuttaman kyselyn kautta.

L&T on jo usean vuoden ajan tukenut henkilöstön liikunta- ja harrastustoimintaa henkilökuntakerhojen kautta. Vuonna 2022 toiminnassa oli 25 eri puolella Suomea toimivaa kerhoa, jotka järjestivät jäsenilleen erilaista liikunta- ja kulttuuritoimintaa. Lisäksi henkilöstölle tarjottiin online-liikuntapalvelua hyvinvointin edistämiseksi.

Työmahdollisuuksia osatyökykyisille

Olemme toiminnassamme sitoutuneet pitkällä aikavälillä edistämään osatyökykyisten työllistämistä. Etsimme jatkuvasti uusia keinoja tavoittaa laajempaa joukkoa työnhakijoita sellaisista väestöryhmistä, joita ei ole tähän asti yhteiskunnassa tunnustettu osaavaksi työvoimaksi. Tulosten saavuttamiseksi on tärkeää, että asiaa edistetään harkitusti valittuihin osatyökykyisten ryhmiin keskittyen. Näin toimien L&T:lle työllistyville osatyökykyisille voidaan suunnitella paras mahdollinen tuki ja varmistaa jo etukäteen myös esihenkilöiden riittävä osaaminen osatyökykyisen henkilön työssä tukemisessa.

Me L&T:llä uskomme, että myös alalle tyypillisiä työvoiman saatavuuden haasteita kyetään osaltaan ratkaisemaan osa-

työkykyisiä työllistämällä. Olennaista on, että osatyökykyisten työllistämistä edistetään kiinteässä yhteistyössä L&T:n, julkisten toimijoiden ja asiakkaiden välillä, jotta varmistetaan kaikkien sidosryhmien riittävä sitoutuminen ja ymmärrys yhteisestä positiivisesta tavoitteesta.

L&T:llä on osatyökykyisten työllistämistä koskien käynnissä yhteistyöhankkeita mm. pääkaupunkiseudun kaupunkien, Helsingin diakonissalaitoksen sekä Aula ry:n kanssa. Myös uusia hankkeita on suunnitteilla. Hankkeiden menestyksekkään toteutumisen varmistamiseksi L&T:llä on Kiinteistöpalveluiden organisaatiossa erillinen työvoiman saatavuuden ja osatyökykyisen työvoiman työllistämisen edistämiseen keskittyvä projektipäällikkö jo toista vuotta. Jatkoimme vuoden aikana omien työllistämismuutosten kasvattamista mm. sidosryhmäyhteistyöllä ja toiminnan roolittamisella.

Työturvallisuus ja työsuojelu

L&T on sitoutunut työturvallisuudessa jatkuvaan parantamiseen ja nolla tapaturmaa -ajatteluun. Päämääränämme on oppia ajattelemaan ja toimimaan turvallisesti niin, että kaikki työtapaturmat ovat vältettävissä. Lisäksi työturvallisuustyömme tavoitteena on tapaturmien ja ammattitautien sekä muiden työstä ja työympäristöstä johtuvien ruumiillisten ja henkisten terveyshaittojen sekä vaarojen ennaltaehkäiseminen ja torjuminen.

Työturvallisuustoimintaa L&T:llä ohjaa ISO 45001-standardin mukaisesti sertifioitu johtamisjärjestelmä sekä työturvallisuuspolitiikka. Sertifiointi kattaa noin 95 prosenttia Suomen liiketoimintoista ja henkilöstöstä. Ruotsissa sertifiointi kattaa kaikki liiketoimintamme. Sertifioinnin ulkopuolella olevat kohteet noudattavat toiminnassaan johtamisjärjestelmää ja sen periaatteita. Turvallisuus on kokoustemme asialistalla johtoryhmästä lähtien ja lisäksi se on useimmilla palvelutuotannon esihenkilöillä sidottu henkilökohtaisiin tulospalkkioihin. Turvallisuuskehityksestä raportoidaan kuukausittain johtoryhmälle ja hallitukselle sekä toimialoille yksikkötasolla asti.

Työturvallisuuden hallinta on jokapäiväistä työtä

Tehokkailla ennakoinnilla toimenpiteillä, kuten turvallisuushavainnoilla, säännöllisillä Safety Walkkeilla, turvallisuustuokioilla sekä erilaisilla

riskinarvioinneilla parannamme omaa, asiakkaidemme ja muiden sidosryhmiemme turvallisuutta sekä poistamme vaaratekijöitä.

Henkilöstöllämme on käytössä sähköinen järjestelmä, jonne jokainen työntekijä voi kirjata tekemänsä turvallisuushavainnot. Kannustamme henkilöstöämme havainnoimaan aktiivisesti työympäristöään ja ilmoittamaan turvallisuushavainnoistaan ja seuraamme tämän toteutumista aktiivisuusmittarilla. Kasvatamme henkilöstömme tietotasoa työturvallisuudesta ja -riskeistä jo osana perehdytysohjelmaa, hyödyntämällä työturvallisuuden verkkokoulutuksia ja selkeitä ohjeistuksia sekä tarjoamalla säännöllisesti tietoiskuja ohjeista ja toimintamalleista. Huolehdimme myös laitoksissamme toimivien alihankkijoiden perehdyttämisestä työturvallisuuteen. Lisäksi henkilöstömme osallistuu asiakkaidemme järjestämiin työturvallisuusperehdytyksiin, jotta voidaan varmistua, että noudatamme aina kyseisen toimipaikan työturvallisuusohjeita.

Alkuvuonna 2022 koronapandemia vaikutti edelleen työturvallisuuden johtamiseen ja laadimme erillisiä ohjeita, joita hyödyntäen pyrimme estämään viruksen leviämistä. Lisäksi noudatimme asiakkaiden omia turvallisuusohjeita asiakaskohteissamme. Ohjeistuksemme on, että henkilöstömme noudattaa asiakkaiden tiloissa ollessaan annetuista ohjeistuksista tiukempaa.

Jos tapaturma ennakoivasta toiminnasta huolimatta sattuu, se tutkitaan. Tapaturmatutkinnan avuksi on otettu käyttöön tutkintamenetelmä, jonka avulla saamme entistä paremmin selville tapaturmien juurisyyt ja sovimme korjaavista toimenpiteistä. Tapaturmatutkintojen lisäksi tapaturmaraadeissa tapaturmat käydään vielä kerran läpi ja varmistetaan riittävät korjaavat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet.

Teemme toimivaa yhteistyötä henkilöstömme kanssa ja jokaisella L&T-yhtiöllä on omat työsuojelutoimikunnat. Jokainen toimikunta kokoontui vuoden 2022 aikana lakisääteisen kokousaikataulun mukaisesti. Vuonna 2022 todettiin yksi ammattitautitapaus.

Työterveyshuollon palvelut osana työsuojelua

Tarjoamme henkilöstöllemme ennaltaehkäisevän ja lakisääteisen työterveyshuollon sekä sairaanhoitopalvelut työterveyshuollossa. Lisäksi täydennämme työterveyshuollon palvelua yhtiön sairauskassalla. Vuonna 2022 työterveyden palvelujen piirissä oli koko Suomen henkilöstö.

Kokonaistapaturmataajuus ja ennakoiva työturvallisuustyö

Vuonna 2022 L&T:n työturvallisuuskehitys eteni suurimmilta osin tavoitteiden mukaisesti. Kokonaistapaturmataajuus oli koko yhtiössä 23 (tavoite 23). Raportointivuoden aikana yrityksessämme ei tapahtunut yhtään kuolemaan johtanutta tapaturmaa eikä pysyvän työkyvyttömyyden aiheuttaneita työtapaturmia. Yleisimmät työtapaturmat konsernissa ovat liukastumisia, kompurointeja ja sormivammoja.

Ennakoivien työturvallisuustoimenpiteiden määrä vuonna 2022 oli edelleen erinomaisella tasolla. Ennakoivien työturvallisuustoimenpiteiden avulla pyrimme havaitsemaan ja löytämään jo ennakoivasti työturvallisuuteen liittyvät riskit sekä määrittelemään ja toteuttamaan riittävät toimenpiteet niiden ennaltaehkäisyyn. Ennakoivat toimenpiteet dokumentoidaan Nollapeli-turvallisuusjärjestelmään, jonka avulla voidaan seurata myös eri toimenpiteiden toteutumista.

Ennakoivia työturvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä toteutetaan niin L&T:n omissa yksiköissä kuin asiakkaiden tiloissa. Ennakoivalla toiminnalla voimme kehittää sekä omaa että asiakkaidemme työturvallisuutta. Suurin osa Safety Walkeista ja turvallisuushavainnoista tehdään asiakaskohteissa. Ennakoivien toimenpiteiden tekemiselle on asetettu yksikkökohtaiset tavoitetasot, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Seurantaa helpottaa vuonna 2022 käyttöön otettu seurantatyökalu.

Jatkamme määrätietoisesti työtä sen eteen, että saamme osallistettua kaikki L&T:läiset mukaan turvallisuustyöhön. Vuonna 2022 olemme ennakoivan toiminnan osalta jatkaneet panostusta siihen, että toimenpiteet jakautuvat tasaisemmin kaikkiin yksiköihin ja ennakoivien toimenpiteiden toteutumista pystytään seuraamaan aiempaa tarkemmin. Aktiivisuusmittarointi on yksi toimenpiteistä, joilla olemme onnistuneet osallistamaan yhä useamman L&T:läisen turvallisuustyöhön, esimerkiksi turvallisuushavainnoja tekemällä.

Turvallisuuden tärkeyttä ja jokaisen L&T:läisen mahdollisuutta vaikuttaa oman työnsä työturvallisuuteen on korostettu myös päivittämässämme perehdytys- ja koulutusmateriaaleissa

Työturvallisuuden kehitys L&T:llä

	2022	2021	2020	2019	2018
Kokonaistapaturmataajuus, TRIF*	23	24	24	25	27
Tapaturmataajuus, LTA**	14	15	13	14	14
Ennakoivat turvallisuustoimenpiteet					
Turvallisuushavainnot	50 713	50 776	34 590	28 816	32 566
Safety Walkit	19 534	17 847	15 655	12 217	12 239
Turvallisuustuokiot	20 923	18 661	14 383	10 132	10 512
Riskiarvioinnit	1 152	4 097	4 392	3 180	837
Yhteensä	92 322	91 381	69 020	54 345	56 154

* vuonna 2022 13,8 milj. työtuntia.

** Poissaoloon johtaneiden tapaturmien määrä miljoonaa työtuntia kohden.

sekä -prosesseissa. Vuonna 2023 aloitamme työturvallisuuskoulutuksen, jonka tarkoituksena on lisätä jokaisen L&T:läisen työturvallisuustietoisuutta ja antaa työkaluja, joiden avulla jokainen voi vaikuttaa oman työpäivänsä turvallisuuteen.

Korkeamman riskin työtehtävät erityistarkkailussa

L&T:llä tehtäviin töihin sisältyy myös työkohteita ja -tehtäviä, joissa työturvallisuuteen liittyvät riskit ovat normaalia suuremmat. Näitä ovat muun muassa vaarallisten jätteiden käsittely ja teollisuuden korkeapainepesutyöt. Esihenkilön on arvioitava työkohteen riskit ja mahdollinen altistuminen ja oltava tarvittaessa yhteydessä paikalliseen työterveyshuoltoon altisteiden selvittämiseksi. Erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa työympäristöissä työskentelevät henkilöt käyvät paikallisessa työterveyshuollossa työhönsijoitustarkastuksessa ensisijaisesti ennen työn aloittamista, kuitenkin viimeistään kuukauden sisällä työn aloittamisesta, työsuhteen kestosta ja muodosta riippumatta. Lisäksi heidät kutsutaan säännöllisiin määräaikaistarkastuksiin.

Huomisella töissä – täsmentävät taulukot
Henkilöstön monimuotoisuus

	2022	2021	2020	2019	2018
Henkilöstö vuoden lopussa, koko- ja osa-aikaiset yhteensä	8 395	8 389	8 043	7 834	8 293
Suomi	7 138	7 003	6 673	6 479	6 871
Ruotsi	1 257	1 386	1 370	1 355	1 422
Henkilöstö keskimäärin, kokoaikaiseksi muutettuna					
Suomi	6 245	5 953	5 853	5 946	6 199
Ruotsi	1 091	1 371	1 109	1 020	1 066
Henkilöstö toimintamaittain, %					
Suomi	85,0	83,5	83,0	82,7	82,9
Ruotsi	15,0	16,5	17,0	17,3	17,1
Sukupuolijakauma, % *					
Miehet	61	60	59	60	57,5
Naiset	39	40	41	40	42,5
Sukupuolijakauma esihenkilöasema, % *					
Miehet	63	59	59	61	64
Naiset	37	41	41	39	36
Sukupuolijakauma ylin johto, %					
Miehet	70	78	78	87,5	71
Naiset	30	22	22	12,5	29
Sukupuolijakauma hallitus, %					
Miehet	67	71	71	67	67
Naiset	33	29	29	33	33
Korkeimman vuosiansion ja mediaaniansion suhde (kokoaikaiset), Suomi	1:24	1:13	1:13	1:12	1:15

* 2018–2020 sisältää Venäjän tiedot.

	2022	2021	2020	2019	2018
Eri kansalaisuuksien lukumäärä, Suomi	87	91	82	85	85
Ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden osuus Suomi, %	20	18	16		
EU:n alueelta	21	26,5	30	31	35
EU:n alueen ulkopuolelta	79	73,5	70	69	65
Palkatut alle 18-vuotiaat työntekijät Suomi	209	128	151	185	174
Uudet työntekijät, Suomi	3 348				
Miehet, %	51				
Naiset, %	49				
14–20 -vuotiaat, %	20				
21–30 -vuotiaat, %	33				
31–40 -vuotiaat, %	21				
41–50 -vuotiaat, %	14				
51–60 -vuotiaat, %	10				
Yli 60 -vuotiaat, %	2				
Vaihtuvuus, %	18				
Henkilöstön ikäjakauma, %*					
14–20 -vuotiaat	3	3	3	4	3
Miehet	42	38	41,5		
Naiset	58	62	58,5		
21–30 -vuotiaat	20	21	21	21	21
Miehet	65	63	60		
Naiset	35	37	40		
31–40 -vuotiaat	25	26	26	25	26
Miehet	66	65	64		
Naiset	34	35	36		
41–50 -vuotiaat	22	21	22	23	23
Miehet	61	61	61		
Naiset	39	39	39		
51–60 -vuotiaat	22	22	22	22	21
Miehet	56	55	55		
Naiset	44	45	45		
Yli 60 -vuotiaat	8	8	7	6	6
Miehet	52	55	53		
Naiset	48	45	47		

* 2018–2020 sisältää Venäjän tiedot.

Työsuhteet

	2022	2021	2020	2019	2018
Henkilöstö työntekijäryhmittäin Suomi, %					
Toimihenkilöt	17	17	18	16	17
Työntekijät	83	83	82	84	83
Vuokratyöntekijät työntekijäryhmittäin Suomi*					
Toimihenkilöt, henkilötyöpäivää	765	1 116	289	252	347
Työntekijät, henkilötyöpäivää	32 196	25 686	15 011	23 841	34 556
Henkilöstö työsuhdetyypeittäin, %					
Vakituisia, Suomi	95	95	96	95	95
Miehet	58	58	57		
Naiset	42	42	43		
Määräaikaisia, Suomi	5	5	4	5	5
Miehet	65	64	67		
Naiset	35	36	33		
Kokoaikaisia, Suomi	69	68	69	67	68
Miehet	64	64	64		
Naiset	36	36	36		
Osa-aikaisia, Suomi	21	22	21	22	20
Miehet	42	40	35		
Naiset	58	60	65		
Vakituisia, Ruotsi	82	79	81	76	75
Miehet	75	72	74		
Naiset	25	28	26		
Määräaikaisia, Ruotsi	18	21	19	24	26
Miehet	58	56	51		
Naiset	42	44	49		
Kokoaikaisia, Ruotsi	66	68	69	66	64
Miehet	81	78	78		
Naiset	19	22	22		
Osa-aikaisia, Ruotsi	18	33	32	34	36
Miehet	49	47	50		
Naiset	51	53	50		

*Raportointia tarkennettu 2021. Lisäksi toimihenkilöiden lukumäärään on vaikuttanut yhtiöittämisprojekti. Vuokratyövoimaa voidaan käyttää kaikilla työaloilla, pääasiassa kuitenkin siivoustyössä. Sairauspoissaolot sekä muutokset toimintaympäristössä vaikuttivat vuokratyövoiman käyttöön vuonna 2022.

Hyvä hallinto

L&T:n tavoitteena on varmistaa, ettei yhtiön toiminnassa tapahdu vakavia vahinkoja tai rikkomuksia. Korostamme liiketoiminnassamme lakien ja määräysten noudattamisen tärkeyttä. Toimintamme vastuullisuuden varmistamiseksi olemme määrittäneet vastuullisen liiketavan periaatteet eli Tapa toimia -ohjeet, jotka koskevat myös sopimustoimittajiamme. Tuemme myös YK:n Global Compact -aloitetta ja sen ihmis- ja työoikeus-, ympäristö- ja korruption vastaisia periaatteita.

Noudatamme hallinnossamme Suomen lakeja ja säännöksiä, yhtiöjärjestystä, Nasdaq Helsingin sääntöjä ja ohjeita sekä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Lisäksi toimintaamme ohjaavat hallituksen tai johtoryhmän hyväksymät politiikat ja toimintaperiaatteet sekä ympäristöluvat.

Ympäristöjohtamisen vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Ammattimainen jätteenkäsittely edellyttää ympäristölupia ja toimintaa velvoitteiden mukaisesti. Ympäristöluvan varaisille laitoksille on tehty ennaltavaraustamis- ja pelastussuunnitelmat, joissa on määritelty, kuinka laitos varautuu merkittävimpiin ympäristövahinkoihin. Suoritamme säännöllisesti sisäisiä sekä ulkoisia auditointeja, joilla varmistetaan toiminnan tarkoituksenmukaisuus.

Vuonna 2022 L&T:llä oli 53 (2021: 65) ympäristölupaa, jotka ohjasivat yhtiön ympäristöasioiden hallintaa ja seuranta. L&T:n uusiutuvat energialähteet -liiketoiminta yhdistyi Neovan vastaavan liiketoiminnan kanssa Laania Oy:ksi heinäkuussa 2022.

VASTUULLISET TOIMINTATAVAT

KESKEISET TAVOITTEET

Vastuulliset toimintatavat ovat toimintamme perusedellytys

Toimimme vastuullisesti. Henkilöstömme ja johto on sitoutunut L&T:n eettisiin periaatteisiin eli tapa toimia -ohjeeseen. Jokainen L&T:läinen on käynyt tapa toimia -ohjetta koskevan koulutuksen, koulutuskattavuus-%.

TOTEUMA

ONNISTUMISEMME JA HUOMIOT

Tapa toimia -ohjeet päivitettiin vuoden 2022 aikana.

Vastuullinen hankinta

Varmistamme toimitusketjun vaatimustenmukaisuuden. Yli 90 % toimittajistamme on sitoutuneet toimittajia koskeviin tapa toimia-ohjeisiin vuoteen 2026 mennessä.

Uusi mittari

Kaikki merkittävimmät toimittajat ovat tehneet L&T:n itsearviointin. Vuonna 2026 itsearviointikattavuus on yli 70 %.

Uusi mittari

Uusiutuvat energialähteet -liiketoimintaan liittyviä ympäristölupia ei enää raportoida osana L&T:n raportointia.

Vuoden aikana L&T vastaanotti yhteensä 26 (2021: 23) paikallista valitusta liittyen jätteiden käsittelytoimintaan. Eniten valituksia tuli Jyväskylässä, jossa ne liittyivät vaarallisen jätteen käsittelylaitoksen mahdollisiin hajuhaittoihin. Hajuhaittojen ehkäisemiseksi on lisätty laitoksen hajunpoistolaitteiston kapasiteettia. Lisäksi pilssiveden, josta hajuhaittoja saattaa tulla, vastaanottoa laitokselle on rajoitettu.

Joitakin valituksia on kohdistunut myös Lahden ja Oulun vaarallisten jätteiden käsittelylaitoksiin. Lahden laitokselle asennettiin kesällä hajukaasujen mittalaitteisto, jolla pystytään seuraamaan pitoisuuksien ja mahdollisten hajuvaihtelujen korreloimista. Lahdessa, Oulussa ja Jyväskylässä on aloitettu loppuvuodesta projekti, jossa pyritään minimoimaan eri prosessivaiheiden hajupäästöt.

Keravalla valitettiin pölyhaitasta, minkä seurauksena laitokselle hankittiin uusi laite pölynsidontaan. Turussa tuli yhteydenotto meluhaitasta.

Valitukset tulivat suoraan lähialueen asukkailta tai paikallisen ympäristöviranomaisen kautta, ja ne kirjattiin seurantajärjestelmään. Valitukset käsiteltiin yhteistyössä viranomaisten kanssa, ja pyrkimyksenä on rajoittaa haittaa jatkossa.

Vahingot ja rikkeet

L&T on yritys vastuujärjestelmässään asettanut tavoitteekseen, ettei yhtiön toiminnassa tapahdu yhtään vakavaa vahinkoa tai rikettä. Vuonna 2022 saavutimme tavoitteen. Henkilöstön

työturvallisuuteen liittyvät asiat on kuvattu vuosikertomuksen sivuilla [23-24](#).

Ympäristö

L&T:n toiminnassa ei tapahtunut vuoden 2022 aikana yhtään vakavaksi tai haitalliseksi luokiteltua ympäristövahinkoa. Raportointivuoden aikana Suomen toiminnoissa tapahtui 31 vähäiseksi luokiteltua ympäristövahinkoa. Vähäiseksi luokitellut ympäristövahingot Suomessa liittyivät letkurikkoihin, kemikaalivahinkoihin, syytymiin tai tulipalon alkuihin, säiliövuotoihin sekä roskaantumiseen.

L&T suhtautuu kaikkiin ympäristövahinkoihin vakavasti. Kun vahinko havaitaan tai siitä saadaan tieto, ryhdytään välittömästi korjaaviin toimenpiteisiin. Teemme yhteistyötä viranomaisten kanssa vahingon selvittämiseksi ja rajaamiseksi sekä huolehdimme asianmukaisesta tiedottamisesta.

Ympäristövahinkoja pyritään ehkäisemään muun muassa Ympäristö walk -havainnointikierroksilla, joissa tarkastetaan ympäristön kannalta keskeiset, kiinteistön kuntoon liittyvät asiat. Jokaisen L&T:n ympäristöluovallisen toimipaikan tulee tehdä Ympäristö walk -kierros säännöllisesti, vähintään kerran vuosineljänneksessä. Lisäksi henkilöstölle on tehty kattava ympäristö-ohjeistus erilaisiin ennalta ehkäiseviin toimiin, kuten öljynerotuskaivojen tyhjennykseen ja huoltoon, kiinteistön jätehuoltoon sekä kemikaalien käyttöön ja varastointiin. Kemikaaliturvallisuuden kehittäminen oli vuoden 2022 painopistealue.

Tapa toimia koko L&T:lle

Varmistaaksemme toimintamme vaatimustenmukaisuuden, vastuullisuuden ja eettisyyden, L&T on määrittänyt eettiset periaatteet eli Tapa toimia -ohjeet, jotka koskevat jokaista L&T:läistä. Ohjeisiin perehdyttäminen on esihenkilöiden vastuulla ja johto seuraa ohjeiden noudattamista. Tapa toimia -ohjeita arvioidaan säännöllisesti ja tarvittaessa niitä täydennetään huomioiden muutokset toimintaympäristössä. Viimeisin päivitys Tapa toimia -ohjeisiin tehtiin tammikuussa 2023, jotka myös L&T:n hallitus on hyväksynyt. Päivityksen yhteydessä täsmennettiin nykyisiä käytänteitä sekä tarkennettiin ihmisoikeuksiin liittyviä ohjeita.

Jokaisen L&T:läisen on noudatettava Tapa toimia -ohjeita, ja jokaisen tulee myös ehkäistä ohjeiden vastaista toimintaa. Ohjeiden vastaisesta toiminnasta ilmoitetaan ensisijaisesti omalle esihenkilölle, joka auttaa ohjeiden tulkinnassa epäselvissä

tilanteissa. Lisäksi henkilökunta voi soittaa tai lähettää sähköpostia luottamukselliseen ilmoituskanavaan, joka on käytössä kaikissa toimintamaissamme. Sisäinen tarkastaja käsittelee kanavaan tulleet ilmoitukset yhdessä sovitun prosessin mukaisesti.

Tapa toimia -ohjeet on julkaistu L&T:n verkkosivuilla ja intranetissa. Käytössämme on Tapa toimia -verkkokurssit, suomen-, ruotsin-, englannin- ja venäjän kielellä. Ruotsinkielinen verkkokurssi on suunnattu Ruotsin markkinoille ja se on tarvittavin osin mukautettu vastaamaan Ruotsin lainsäädäntöä ja liiketoiminnan kannalta olennaisia asioita.

Uudet L&T:läiset perehtyvät ohjeisiin osana perehdytysohjelmaansa. Lisäksi muistutamme ohjeista säännöllisesti.

Vuoden 2022 aikana Tapa toimia -ohjeen verkkokurssi toimihenkilöille uudistettiin ja uuden kurssin jalkautus aloitetaan vuoden 2023 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Vuonna 2022 uudistettiin myös luottamuksellisen ilmoituskanavan teknistä toteutusta ja prosessia vastaamaan lainsäädännön uusia vaatimuksia. Uudistettu kanava otetaan käyttöön vuoden 2023 alussa.

Vuoden 2022 aikana 58 prosenttia vuoden aikana aloittaneista toimihenkilöstöstä suoritti Tapa toimia -verkkokoulutuksen Suomessa. Ruotsissa 54 prosenttia kaikista työntekijöistä on suorittanut Tapa toimia -koulutuksen. Ilmoituksia Tapa toimia -ohjeiden vastaisesta toiminnasta saapui raportointivuoden aikana sisäiselle tarkastajalle 9 (2021: 5) kappaletta. Ilmoitukset tulivat joko suoraan henkilöstöltämme, esihenkilöiden kautta tai sähköisen ilmoituskanavan välityksellä. Ilmoitukset vaativat tarkempaa selvitystä, mutta eivät johtaneet toimenpiteisiin. Tapauksien myötä L&T:n omia toimintamalleja kuitenkin tarkennettiin. Ilmoitukset on käsitelty L&T:n toimitusjohtajan kanssa ja raportoitu hallituksen tarkastusvaliokunnalle.

Muut rikkeet

Noudatamme toiminnassamme EU:n tietosuoja-asetusta sekä L&T:n tietosuoja- ja tietoturvaliikettä. Raportointivuoden aikana olemme määritelleet uudelleen henkilötietoihin liittyviä käsittelyprosesseja sekä päivittäneet tietosuojaselosteita ja tietosuoja koskevaa ohjeistusta esimerkiksi henkilötietojen säilytysaikojen osalta. Henkilötietojen käsittelyyn liittyen olemme parantaneet myös henkilötietojen käsittelytoimia koskevia käytäntöjä, jotta pystymme osoittamaan entistä paremmin noudattavamme tietosuoja-asetusta.

Vuonna 2022 L&T:llä ei ollut yhtään todettua lahjontaa tai korruptio-tapausta. Lue tarkemmin käytännöstämme liittyen toimittajayhteistyöhön sivulta 29. Lahjontaan ja korruptioon liittyviä riskejä arvioidaan prosessikohtaisesti ja riskienarviointi kattaa valtaosan palvelulinjois-

tamme. Sisäinen valvonta keskittää toimintaansa riskien hallintatoimenpiteiden huomioimiseen kehityshankkeissa huomioiden myös korruptioon liittyvät riskit. Parannamme jatkuvasti kehityshankkeidemme toimintamallia, jotta korruption mahdollisuutta voidaan estää tai vähentää tehokkaasti. Kiinnitämme huomiota datan laatuun ja lisäämme sisäisen valvonnan analytiikkaa asteittain.

Olemme päivittäneet sivutoimi-ilmoituslomaketta ja kehittäneet ilmoituksen sisäistä käsittelyprosessia. Tavoitteenamme on tunnistaa työntekijöihin liittyvät eturistiriidat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

L&T:n henkilöstö on valveutunut korruptionvastaisesta ohjeistuksestamme, ja lakiosastoltamme pyydetään satunnaisesti tarkentavia tietoja esimerkiksi liittyen lahjojen vastaanottoon.

Ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä on L&T:llä arvioitu osana riskienhallintaprosessia. Lue tarkemmin Taloudellisen katsauksen sivulta [16-18](#). L&T toimii pääasiassa Suomessa ja Ruotsissa paikallisten kumppaneiden kanssa, ja toiminnassa ei ole tunnistettu merkittäviä ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä. Yhtiö ei salli minkäänlaista syrjintää, häirintää, kiusaamista, rasismia tai epäasiallista kohtelua eikä hyväksy lapsityövoiman käyttöä, mitään pakkotyön muotoa, eikä muita ihmisoikeuksien loukkauksia omassa toiminnassaan tai toimitusketjussaan. Ihmisoikeusasiat ovat mukana Tapa toimia -ohjeistuksessa sekä Toimittajan tapa toimia -sopimusliitteessä, jota kaikkien alihankkijoiden ja toimittajien on noudatettava. Lisäksi ihmisoikeusasioita arvioidaan osana toimittajien itsearviointiprosessia.

Lapsityövoiman käyttöä ehkäisemme keskitetyllä monimuotoisuussuunnitelmalla ja raportoinnilla. Pakkotyötä ehkäisee muun muassa keskitetty palkanmaksu, joka huolehtii siitä, että maksamme kaikille työntekijöillemme yhtiössämme noudatettavien työehtosopimusten mukaista palkkaa. Palkka maksetaan aina työntekijän henkilökohtaiselle tilille. Vuonna 2022 L&T:llä ei ollut yhtään todettua ihmisoikeuksiin liittyvää rikkomusta. Loppuvuodesta 2022 tietoon on tullut yksi syrjintää koskeva ilmoitus, jonka käsittely vuodenvaihteessa oli vielä kesken.

Luomme talouskasvua ja lisäämme hyvinvointia

Vastuullisena yrityskansalaisena tavoitteenamme on kasvattaa L&T:n taloudellista arvoa kestävästi, luoda talouskasvua ja lisätä hyvinvointia. Olemme toimintapaikkakunnillamme merkittävimpien työnantajien joukossa.

Tapa toimia -ohjeet L&T:läisille

Toimintamme vastuullisuuden varmistamiseksi olemme määrittäneet vastuullisen liiketavan periaatteemme eli Tapa toimia -ohjeet, jotka koskevat jokaista L&T:läistä.

Ohjeiden pääkohdat ovat:

1. Noudatamme lakeja, sääntöjä ja määräyksiä.
2. Toimintamme on rehellistä ja läpinäkyvää.
3. Toimimme yhtiön edun mukaisesti.
4. Kunnioitamme ihmisoikeuksia
5. Kunnioitamme toisiamme ja yhteistä työpaikkaamme.
6. Työskentelemme turvallisesti.
7. Huolehdimme tinkimättömästi ympäristövelvoitteistamme.
8. Edellytämme toimittajiltamme vastuullista toimintaa.
9. Puutumme väärinkäytöksiin.

Maksetuilla palkoilla ja veroilla sekä aine-, tavara- ja palveluostolla on huomattava vaikutus kuntatalouteen sekä talousalueen muuhun elinkeinotoimintaan. Omistajillemme maksamme osinkona sen osan yhtiön tuloksesta, jota ei tarvita terveen kehityksen varmistamiseen.

Toimintamme keskeisimmät suorat rahavirrat syntyvät asiakkaiden palvelumaksuista, palvelu- ja tavarahankinnoista, henkilöstön palkoista, palkkioista ja sosiaalikulusta, veroista, korvauksista rahoittajille ja osakkeenomistajille sekä investoinneista.

Noudatamme paikallista lainsäädäntöä verojen maksamisessa, keräämisessä, tilittämässä ja raportoinnissa noudatamme paikallista lainsäädäntöä. Maksamme ja tilittämme veromme toimintamaihimme. Keskeinen periaate on laadukas ja oikea-aikainen veroilmoitusten ja muiden lakisääteisten velvoitteiden hoitaminen.

Osana yritysvaluuohjelmaamme julkaisemme verojalan jälkemme eli yhtiömme liiketoiminnasta yhteiskunnalle kertyvät verotulot ja veronluonteiset maksut. Välittömien ja välillisten verojen lisäksi L&T:n verojalanjäljessä on raportoitu työntekijöiden palkoista pidätetyt ennakonpidätykset sekä sosiaaliturvamaksut.

Yhteenveto verojalanjäljessä kattaa sellaiset verot ja veronluonteiset maksut, joissa L&T:llä on lakisääteinen velvoite maksaa tai kerätä kyseinen vero tai maksu. Sen sijaan sellaisia

veroja, jotka sisältyvät tuotteen tai palvelun ostohintaan tai joista L&T:llä ei ole lakisääteistä ilmoitusvelvollisuutta, ei ole sisällytetty yhteenvedon tietoihin. Tässä raportissa olennaiset verot ja maksut on luokiteltu verolajeittain ja maittain.

Vastuullinen hankinta

L&T edellyttää kaikilta toimittajiltaan lakien, sopimusten ja työehtojen noudattamista sekä sitoutumista vastuullisuusperiaatteisiimme, joissa painopistealueina ovat lakien noudattaminen, toiminnan läpinäkyvyys ja rehellisyys, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, terveyden ja turvallisuuden varmistaminen sekä ympäristö- ja ilmastovaikutusten vähentäminen.

Vastuullisuusperiaattemme on kirjattu L&T:n Tapa toimia -toimittajaohjeeseen. Sopimustoimittajamme sitoutuvat noudattamaan L&T:n Tapa toimia -toimittajaohjetta sopimuksen teon yhteydessä. Lisäksi kaikilta suomalaisilta palvelua toimittavilta yrityksiltä edellyttämme Vastuu Group -palveluun kuulumista.

Toimittajien vaatimustenmukaisuuden varmistaminen

Uutta toimittajaa valittaessa painotamme toimittajan toiminnan laatua ja luotettavuutta, ympäristöasioiden huomioimista sekä eettisiä toimintaperiaatteita tarjottavien tuotteiden tai palveluiden kustannustehokkuuden lisäksi.

Voimme tehdä myös muita tarpeelliseksi arvioimiamme lisäselvityksiä yrityksestä esimerkiksi sen taloudellisesta tilanteesta. Ruotsissa uudet sopimusalihaankijat hyväksytään yrityksen sisäisissä yhteistyökokouksissa, joissa ovat edustettuina myös ammattijärjestöjen edustajat.

Lisäksi hyödynnämme toimittajiemme vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa muun muassa itsearviointia. Merkittävimpien toimittajien osalta teemme myös säännöllistä toimittajayhteistyötä sekä seuraamme toimintaa mahdollisesti erikseen asetettujen mittareiden avulla. Lisäksi suoritamme toimittaja-auditointeja tunnistettujen riskien perusteella.

Toimitusketjun kuvaus ja riskit

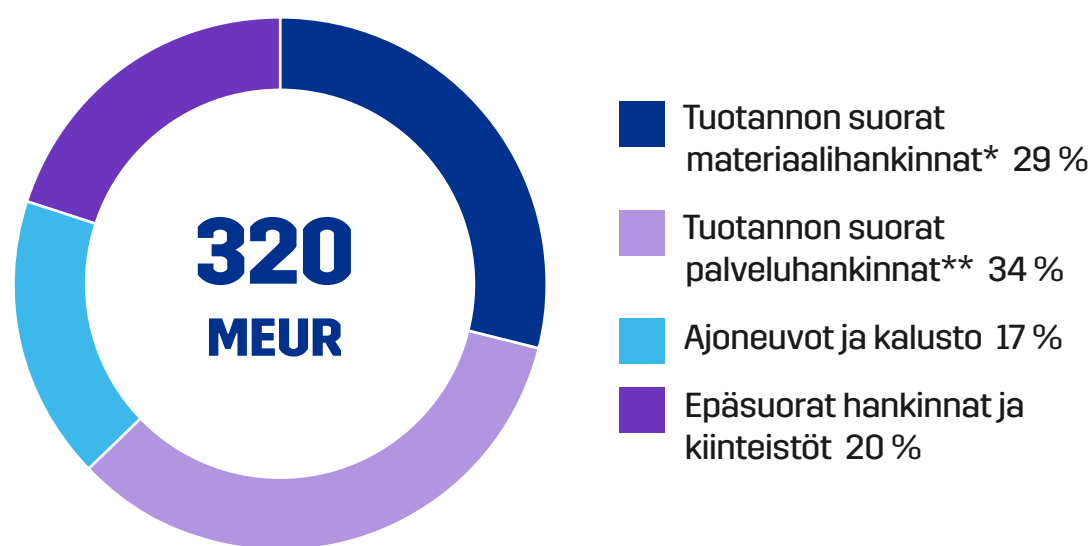
Toimimme Suomessa ja Ruotsissa pääasiassa kotimaisten yritysten kanssa, mikä parantaa näkyvyyttämme toimitusketjuun. Olemme arvioineet, että suurimmat riskit toimitusketjussamme liittyvät jätteenkäsittelijöihin ja -vastaanottajiin sekä alihankkijoihimme. Jätteenkäsittelijöiden ja -vastaanottajien osalta merkittävimmät riskit liittyvät ympäristöasioiden huomioimiseen. Alihankkijoidemme osalta riskit painottuvat työturvallisuuden varmistamiseen sekä työehtojen noudattamiseen. Korruption ja lahjonnan torjunnasta kerrotaan tarkemmin Hallituksen toimintakertomuksen sivulla [14](#).

Vuonna 2023 jatkamme vastuullisen hankinnan kehitystyötä. Tavoitteenamme on kehittää toimintamalliamme entisestään siten, että toimintatapamme mahdollistaa paremman läpinäkyvyyden ja ajantasaisuuden toimitusketjussamme.

L&T:n hankinnat vuonna 2022

Vuonna 2022 L&T:n suorat aine-, tavara- ja palveluhankinnat olivat Suomessa yhteensä noin 320,3 miljoonaa euroa (2021: 289,4) ja Ruotsissa kokonaisostot olivat noin 80,7 miljoonaa euroa (2021: 81,1). L&T:n kokonaisostoista 724 toimittajaa käsittää 80 prosenttia. Valtaosa näistä toimittajista on kotimaisia, L&T:n pitkäaikaisia yhteistyökumppaneita. L&T:n ostot painottuvat paikallisesti toimiviin yrityksiin Suomessa ja Ruotsissa. Suomessa ostoista 95,9 prosenttia (2021: 96,2) tehtiin kotimaassa toimivilta yrityksiltä ja 4,1 prosenttia (2021: 3,8) muissa EU-maissa toimivilta yrityksiltä. EU:n ulkopuolelta ostoja tehtiin alle 0,1 prosenttia (2021: 0,2). Ruotsissa kotimaisten ostojen osuus oli 99,9 prosenttia (2021: 98) ja 0,1 prosenttia ostoista oli muista EU-maista (2021: 2). EU:n ulkopuolelta ostoja ei juurikaan tehty.

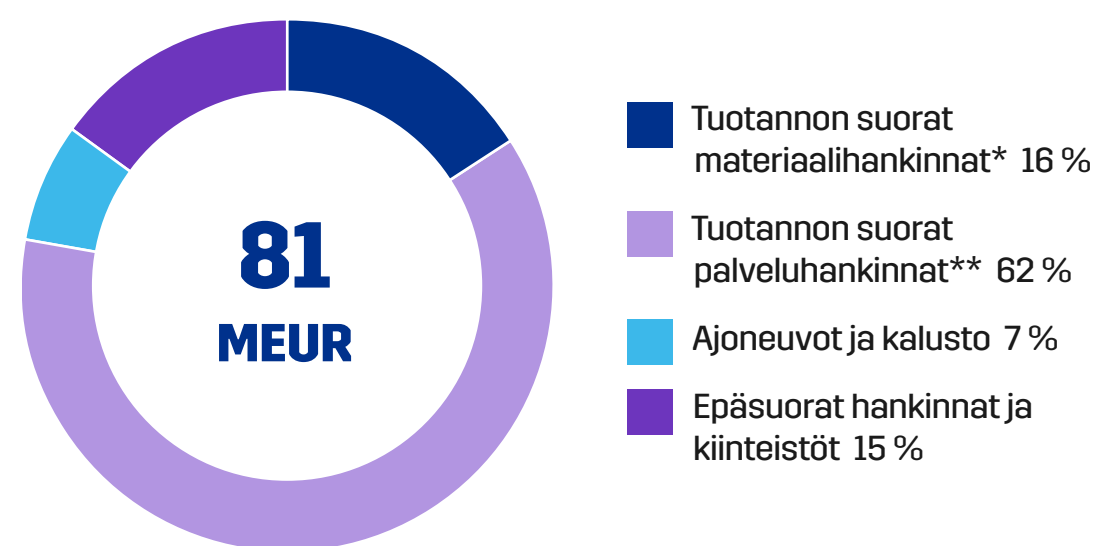
Hankintojen jakautuminen Suomessa

* Tuotannon suorat materiaalihankinnat koostuvat teknisistä aineista ja tarvikkeista sekä raaka-aineista ja materiaalimaksuista.

** Tuotannon suorat palveluhankinnat koostuvat alihankinnasta ja vuokratyövoimasta.

Hankintojen jakautuminen Ruotsissa

Toimittajan ja alihankkijan tapa toimia -ohjeiden pääperiaatteet

1. Lakien noudattaminen
2. Liiketoiminnan harjoittamisen periaatteet
3. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen
4. Terveyden ja turvallisuuden varmistaminen
5. Ympäristö- ja ilmastovaikutusten vähentäminen
6. Toimittajan arviointi

Hyvä hallinto – täsmentävät taulukot

L&T:n verojalanjälki

Verot ja veroluontoiset maksut, MEUR	Yhteensä		2022		2021	
	2022	2021	Suomi	Ruotsi	Suomi	Ruotsi
Tuloverot/yhteisöverot	4,0	5,4	4,0	0,0	5,4	0,0
Ennakonpidätykset palkoista ja metsämaksuista sekä lähdeverot	61,0	60,1	48,1	12,9	47,5	12,5
Sosiaaliturvamaksut	18,4	18,4	3,2	15,3	3,5	14,9
Tuotantoverot	0,1	0,0	0,1	-	0,0	-
Arvonlisäverot (kulutusverot)	102,9	94,8	81,7	21,2	72,9	21,9
Kiinteistövero	0,3	0,2	0,3	0,0	0,2	0,0
Vakuutusmaksuvero	0,2	0,5	0,2	0,0	0,5	0,0
Muut verot ja veronluonteiset maksut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	187,0	179,4	137,7	49,4	130,1	49,3

Liitteet

Raportointiperiaatteet.....	32
GRI-indeksi	33
Yritysvastuun raportointi	39

Yritysvastuun raportointiperiaatteet

Raportoimme yritysvastuusta osana vuosikatsaustamme. Kirjanpitolain mukainen selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista sisältyy taloudellisen katsauksen osioon hallituksen toimintakertomus.

Lassila & Tikanojan on raportoinut yritysvastuustaan GRI-standardien mukaisesti ajalta 1.1.–31.12.2022. Raportti julkaistaan suomeksi ja englanniksi ja se on saatavilla verkkosivuiltamme ja painettuna. Edellinen raportti julkaistiin 22.2.2022 ja seuraava julkaistaan keväällä 2024. Raportoinnissamme keskitymme toimintamme kannalta olennaisimpiin vastuullisuusnäkökohtiin yritysvastuuhjelmamme mukaisesti. Tämä kattaa hallinnon, sosiaalisen ja ympäristövastuun keskeisimmät osa-alueet. Yritysvastuun olennaiset näkökohdat on määritelty toimintamme keskeisimpien vaikutusten, sidosryhmien odotusten ja liiketoimintapainotusten pohjalta. Yritysvastuun olennaisuustarkasteluun voit tutustua raportin osiossa Olennaisuus ja sidosryhmätyö.

Olennaisuuden ja kokonaisvaltaisuuden lisäksi raportoinnissa on huomioitu GRI-standardien mukaiset muut raportointiperiaatteet. Raportin sisällön vertailu GRI-standardeihin on esitetty GRI-indeksissä [s. 33–38](#). Sidosryhmien kuulemisesta ja odotusten huomioimisesta voit lukea tarkemmin raportin sivulta [11](#). Raportointi on kiinnitetty laajempaan kestävä kehityksen kontekstiin muun muassa YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden kautta. Nämä on tuotu mukaan myös GRI-indeksiin.

Raporttiin on kerätty tiedot kaikista konserni- ja tytäryrityksistä ja tavoitteena on, että se kattaa L&T:n omat toiminnot Suomessa ja Ruotsissa. Vuoden 2022 osalta tiedot eivät käsitä Sand & Vattenbläst i Tyninge AB (SVB:n) toimintoja, sillä näitä ei ollut saatavilla. Olemme toimintamme luonteen ja vaikuttavuuden pohjalta ottaneet mukaan keskeisten ympäristönäkökohtien tarkasteluun asiakkailtamme kerätyt materiaalit sekä ali-hankintaketjusta muodostuvat päästöt ja Teollisuuspalveluiden

kautta kulkevan veden. Vesiraportointitiedot perustuvat toimipisteiden mittarilukemiin, sisäisiin kirjanpitoihin sekä vesihuolto-yhtiöiden laskutustietoihin

Sosiaalisen vastuun osalta olemme raportoineet keskeiset työhyvinvointiin, työturvallisuuteen, monimuotoisuuteen ja koulutukseen liittyvät tunnusluvut sekä työtyytyväisyyteen ja osaamiseen liittyvät olennaiset kokonaisuudet. Kehitämme jatkuvasti raportointiamme ja raportoitujen tietojen yhteydessä olemme ilmoittaneet tarkemman toimintamaakohtaisen raportointilaajuuden, mahdolliset laskennassa tapahtuneet muutokset verrattuna aikaisempiin vuosiin, tai jos laskentaan on sisällytetty asiakkaiden tai toimittajien tietoja.

Taloudellisen katsauksen on hyväksynyt yhtiön hallitus ja vuosikatsauksen yhtiön toimitusjohtaja. Vuosiraportin keskeiset luvut on käsitelty L&T:n henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunnassa. Ympäristö- ja henkilöstövastuun keskeiset tunnusluvut ovat riippumattoman osapuolen (PricewaterhouseCoopers, PwC) varmentamat. Toimeksiannon varmennukseen on antanut yhteiskuntasuhdejohtaja Jorma Mikkonen. Lue riippumaton varmennusraportti sivulta [39](#).

CO2-päästöjen laskentaperiaatteet Hiilikädenjälki

Hiilikädenjälki eli L&T:n toiminnan laskennalliset päästövähennykset on laskettu koko arvoketjulle jätteen keräyksestä uusiomateriaalin ja -polttoaineen käyttöön asti. Jättemateriaalien kierrätyksellä voidaan korvata neitseellisten raaka-aineiden käyttöä ja siten vähentää raaka-aineen hankinnasta ja prosessoinnista aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä. Hiilikädenjälki on las-

kettu materiaaliakohtaisesti ja se perustuu siihen, kuinka paljon kierrätysmateriaali vähentää päästöjä verrattuna vastaavaan tuotantoon neitseellisistä raaka-aineista. Energiantuotannossa kasvihuonekaasupäästöt vähenevät, kun fossiilisia polttoaineita korvataan bio- ja kierrätyspolttoaineilla. Polttoaineiden osalta hiilikädenjäljessä on huomioitu L&T:n bio- ja kierrätyspolttoainetoimitukset ja niistä aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt verrattuna vastaavan energiamäärän tuottamiseen fossiililla polttoaineilla. Laskennassa vertailukohtana on pääsääntöisesti käytetty kivihiiltä. Päästökertoimien lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen polttoaineluokitusta 2022. Lisäksi laskenta kattaa Smartti-palveluissa mukana olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset, ja niihin tuotetut laskennalliset energiatehokkuustoimenpiteet. Päästökertoimien lähteenä on käytetty Tilastokeskuksen julkaisemia, energiavuotta 2019 koskevia päästökertoimia. Laskennalliset päästövähennykset on laskettu VTT:n luoman mallin avulla koko arvoketjulle jätteen keräyksestä uusiomateriaalin tai polttoaineen käyttöön asti. Vuoden 2022 hiilikädenjäljen laskenta kattaa L&T:n Suomen toiminnot. Hiilikädenjäljen muutosta verrataan vuoden 2018 tasoon.

Hiilijalanjälki

Päästöt on laskettu kansainvälisen raportointiohjeiston GHG Protocol -päästölaskentamallin mukaisesti hyödyntäen muun muassa Tilastokeskuksen tietokantaa. Scope 1 & 2 osalta vertailuvuotena käytetään vuotta 2018, sillä siitä on kattavasti tietoa saatavilla ja se on myös L&T:n SBT-tavoitteen vertailuvuosi. Päästölaskelman konsolidointimenetelmänä on käytetty taloudellista kontrollia. Laskentamallin mukaan päästöt jaetaan kolmeen vaikutusalueeseen:

1. Scope 1: Suorat kasvihuonepäästöt

- L&T:n raskas kalusto ja tuotantoautojen kuluttamat polttoaineet Suomessa ja Ruotsissa.

2. Scope 2: Epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt ostetusta energiasta

- L&T:n sähkönkäyttö Suomessa ja Ruotsissa sekä kaukolämmön kulutus Suomen toimipisteissä.

3. Scope 3: Muut merkittävät epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt

- ”Tuotteet ja palvelut” -laskelma perustuu ostodataan ja europohjaisiin päästökertoimiin (kat. 1)

- ”Tuotantohyödykkeet” -laskelma käsittää kalustohankinnan ja perustuu ostodataan sekä europohjaisiin päästökertoimiin (kat. 2)
- Energian epäsuorat päästöt (muut kuin Scope 1 ja Scope 2) perustuvat sähkönkäytön päästöihin Suomessa ja Ruotsissa sekä lämmityksen ja kuljetuspolttoaineiden päästöihin Suomessa. (kat. 3)
- Kuljetus- ja koneurakoitsijoiden päästölaskelma perustuu ostotietoihin, arvioituun polttoainekulutustietoihin sekä Tilastokeskuksen julkaisemiin polttoaineluokitustietoihin. (kat. 4)
- Työmatkustamista koskevat tiedot perustuvat matkajärjestäjältä saatuihin kokonaispäästötietoihin lento- ja juna-matkojen osalta. Taksimatkapäästöjen arvioin pohjalla on käytetty keskimääräisiä kilometritietoja sekä VTT:n laske-mia ajokilometrikohtaisia päästökertoimia. (kat. 6)
- Tuotteiden loppukäyttö sisältää L&T:n kumppaneille menevän, pääasiassa energianpoltoon toimitetut jakeet. Laskelma perustuu toimitettuihin tonnitietoihin. (kat. 12)

Scope 3 laskentaa laajennettiin vuonna 2022 eikä siitä siten ole vertailukelpoista tietoa aikaisemmilta vuosilta.

Global Compact -edistymisraportti

L&T on sitoutunut YK:n Global Compact -aloitteeseen, jonka mukaisesti se edistää ihmisoikeuksia, työelämän oikeuksia, ympäristötyötä ja korruption vastaista toimintaa. Tämä raportti on aloitteen mukainen COP-raportti (Communication on Progress). Raportissa kuvataan aloitteen kymmenen periaatteen toteutumista ja integrointia yhtiön liiketoimintastrategiaan, kulttuuriin ja päivittäiseen toimintaan. Käytämme GRI-tunnuslukuja mittaamaan periaatteiden noudattamista ja raportoimme näistä osana GRI-indeksiä.

Lisätietoja yritysvastuuraportoinnistamme: viestinta@lassila-tikanoja.fi

GRI-indeksi

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot ja omissiot	Global Compact	SDG	Standardin versio	Ulkoinen varmennus
GRI 2: Yleinen sisältö							
2-1	Organisaation yleistiedot	Vuosikatsaus: s.2 , Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s.4 ; Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s.28	Lassila & Tikanoja Oyj				
2-2	Vastuullisuusraportointiin sisältyvät yhtiöt	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s.54 ; Vuosikatsaus: Liitteet, s.32 Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus s.6, 14 .	Sisältää Suomen ja Ruotsin ilman Sand & Vattenbläst i Tyringe AB:ta (SVB)				
2-3	Raportointijakso, julkaisuväli ja yhteyshenkilö	Vuosikatsaus: Liitteet, s.32	Raportointi koskee 1.1.2022–31.12.2022. Lisätietoja: viestinta@lassila-tikanoja.fi				
2-4	Oikaisut aiemmin raportoiduissa tiedoissa	Raportoidaan erikseen taulukoiden yhteydessä sekä yritysvastuun raportointiperiaatteissa.	Ei merkittäviä muutoksia. Mahdolliset oikaisut ilmoitettu dataaulukoiden yhteydessä.				
2-5	Raportoinnin varmennus	Vuosikatsaus: Liitteet s.39					
2-6	Toimialat, arvoketju ja muut liiketoimintasuhteet	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus s.4, 14 Vuosikatsaus: Vuosi 2022, s.5–6 ; Vastuullisuus, s.29			10		
2-7	Palkansaajat	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus s.13–14 Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s.21, 25–26			8		x
2-8	Tietoa muista työntekijöistä	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s.26			8		x
2-9	Hallintorakenne ja kokoonpano	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s.66, 69, 70–74					
2-10	Hallituksen nimittäminen ja valitseminen	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s.70 ; L&T verkkosivu: www.lt.fi/fi/sijoittajat/hallinnointi/osakkeenomistajien-nimitystoimikunta					
2-11	Hallituksen puheenjohtaja	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s.70, 72					
2-12	Hallituksen rooli vaikuttavuuden johtamisessa	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s.7–8, s.16–18 ; Hallinnointi, s.73–74					
2-13	Vaikuttavuuden johtamisen vastuunjako	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s.7–8 ; Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s.8–9					
2-14	Hallituksen rooli vastuullisuusraportoinnissa	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s.73–74	L&T:n henkilöstö- ja vastuullisuusvaliokunta on käsitellyt vuoden 2022 vastuullisuusraportin.				
2-15	Eturistiriitojen välttäminen	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s.71, 76					
2-16	Kriittisistä huolenaiheista viestiminen	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s.75–76 . Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s.27–28 .					

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot ja omissiot	Global Compact	SDG	Standardin versio	Ulkoisen varmennus
2-17	Hallituksen kollektiivinen tieto kestävästä kehityksestä	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 7–8 ; Hallinnointi, s. 72					
2-18	Hallituksen suorituksen arviointi	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s. 72–73					
2-19	Hallituksen ja ylimmän johdon palkitseminen	Taloudellinen katsaus: Palkitsemisraportti, s. 77–78					
2-20	Palkitsemisen määrittelykäytännöt	Taloudellinen katsaus: Palkitsemisraportti, s. 77–78					
2-21	Vuosittaisen kompensaation suhdeluku	Taloudellinen katsaus: Palkitsemisraportti, s. 77–78 ; Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 25					x
2-22	Lausunto kestävästä kehityksen strategiasta	Vuosikatsaus: Vuosi 2022, s. 4					
2-23	Politiikat, joihin yhtiö on sitoutunut	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 8, 27–29 ; L&T verkkosivu: www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia	L&T:n hallituksen hyväksymät päivitettyt politiikat löytyvät verkkosivulta: https://www.lt.fi/fi/vastuullisuus/tapa-toimia .	1, 4, 5, 7, 10			
2-24	Politiikkojen ja ohjeistusten jalkauttaminen	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 8, 27–29		1, 4, 5, 7			
2-25	Negatiivisten vaikutusten korjaaminen	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 8, 27–29		1			
2-26	Tietoa yritysten toiminnan vaikutuksiin liittyvien huolenaiheiden ilmoittamisesta ja avun saamisesta	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 8, 27–29		1, 2, 4, 5, 10			x
2-27	Lakien ja sääntöjen noudattaminen	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 27–28	Vuoden 2022 osalta ei ollut todennettuja lahjontatai korruptiotapauksia, ihmisoikeuksiin liittyviä rikkomuksia tai raportoituja syrjintätapauksia, tai ympäristölainsäädännön rikkeitä.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10			
2-28	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 8 ; L&T verkkosivu: www.lt.fi/fi/vastuullisuus/vastuullisuuden-johtaminen/toiminta-jarjestoissa					
2-29	Sidosryhmätoiminnan periaatteet	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 11 ; L&T verkkosivu: www.lt.fi/fi/vastuullisuus/vastuullisuuden-johtaminen/sidosryhmayhteisty					
2-30	Kollektiivisesti neuvoteltujen työehtosopimusten piiriin kuuluva henkilöstö	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 21	Tieto saatavilla Suomen ja Ruotsin toiminnoista, joissa kaikki L&T:n työntekijät ovat työehtosopimuksen piirissä.	3			
GRI 3: Olennaiset aiheet						2021	
3-1	Olennaisten aiheiden määrittely	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 9 ; Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 16–18					
3-2	Olennaiset aiheet	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 13, 20, 27					
3-3	Olennaisten aiheiden johtaminen	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 13–14, 17–18 ; Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 13–16, 20–24, 27–29		7, 8, 9	7, 8, 9, 10, 11, 12, 13		

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot ja omissiot	Global Compact	SDG	Standardin versio	Ulkoinen varmennus
Taloudelliset vaikutukset							
GRI 201: Taloudellinen toiminta						2016	
201-1	Suoran taloudellisen arvon tuottaminen ja jakaminen	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 24 , Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 28, 30			8, 10		
201-2	Ilmastonmuutoksen taloudelliset seuraamukset ja muut riskit ja mahdollisuudet organisaation toiminnalle	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 4, 8-12, 17-18 ; Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 13-18	Raportointimme ei kata ilmastonmuutokseen liittyviä taloudellisia tietoja.		9, 11, 12, 13		
201-4	Julkiselta sektorilta saatu taloudellinen avustus	Taloudellinen katsaus: Tilinpäätös, s. 32			9, 11		
GRI 203: Välikäiset taloudelliset vaikutukset						2016	
203-2	Keskeiset epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 4-5 ; Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 12		1,2,3,4, 5,6,7,8, 9,10	7, 8, 9, 11, 12, 13		
GRI 204: Ostokäytännöt						2016	
204-1	Ostot paikallisilta toimittajilta	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 29			8, 10		x
GRI 205: Korruptionvastaisuus						2016	
205-1	Liiketoimintayksiköt, joille on tehty korruptioon liittyvä riskianalyysi	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 14 ; Hallinnointi, s. 75-76 ; Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 27-29	Lahjontaan ja korruptioon liittyviä riskejä arvioimme prosessikohtaisesti yli yksikkörajojen ja riskienarviointi on kattanut valtaosan palvelulinjoistamme.	10			
205-2	Korruptionvastaisiin politiikkoihin ja menettelytapoihin liittyvä kommunikointi ja koulutus	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 27-29		1, 10			
205-3	Vahvistetut korruptiotapaukset ja niihin liittyvät toimenpiteet	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 27-29	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2022.	1, 10			
GRI 206: Kilpailun rajoittaminen							
206-1	Kilpailuoikeudellisten säännösten rikkomiseen, kartelleihin ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön liittyvät oikeustoimet	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 27-29	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2022.	10			
Ympäristövaikutukset							
GRI 302: Energia						2016	
302-1	Organisaation oma energiankulutus	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 15	Koskee L&T:n Suomen ja Ruotsin toimintoja, siltä osin kun tieto on saatavilla.	7.8	7, 13		x
302-3	Energiaintensiteetti	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 15		8	7, 13		x
302-4	Energiankulutuksen vähentäminen	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 15		8.9	7, 13		x
LT1	Hiilikädenjälki	Taloudellinen katsaus: Hallituksen toimintakertomus, s. 13 ; Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 13-14	L&T:n oma indikaattori, joka kuvaa toiminnan vaikuttavuutta. Raportoidaan hiilikädenjälki-intensiteetti eli hiilikädenjäljen suhde liikevaihtoon. Tavoitteena, että hiilikädenjälki kasvaa liikevaihtoa nopeammin.	9	9, 11, 12, 13		x

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot ja omissiot	Global Compact	SDG	Standardin versio	Ulkoisen varmennus
GRI 303: Vesi ja jätevedet						2018	
303-3	Veden otto	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 17	Tiedot saatavilla ainoastaan L&T:n Teollisuuspalveluiden osalta	8,9	13		x
303-4	Jätevedet	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 17	Tiedot saatavilla ainoastaan L&T:n Teollisuuspalveluiden osalta	8,9			x
GRI 304: Luonnon monimuotoisuus						2016	
304-1	Omistettut, vuokratut tai hallitut toimintapaikat suojelluilla alueilla tai niiden läheisyydessä sekä korkean biodiversiteetin omaavilla alueilla	GRI-indeksi	Tiedossa ei ole, että L&T:llä on toimintapaikkoja suojelluilla tai korkean biodiversiteetin omaavilla alueilla.	7	11		
GRI 305: Päästöt						2016	
305-1	Suorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 1)	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 19	Raportointi kattaa vain fossiiliset kasvihuonekaasut.	7,8	13		x
305-2	Epäsuoran energian kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 2)	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 19	Markkinalähtöiset kasvihuonekaasupäästöt raportoidaan vain ostetulle sähkölle Suomessa. Raportointi ei kata muita markkinalähtöisiä tietoja, sillä saatavilla olevat päästökertoimet eivät olennaisesti eroa aluekohtaisista tiedoista.	9	13		x
305-3	Muut epäsuorat kasvihuonekaasujen päästöt (Scope 3)	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 19	Raportointi kattaa vain fossiiliset kasvihuonekaasut.	9	13		x
305-4	Kasvihuonekaasujen päästöintensiteetti	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 19	L&T on asettanut tieteellisen pitkän aikavälin päästöintensiteettitavoitteen, joka on Science Based Targets iniciativin validoima. Päästöintensiteetti koostuu Scope 1 - ja Scope 2 -päästöistä suhteutettuna ajokilometreihin.	8,9	13		x
305-5	Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 13–15, 19		8,9	13		x
GRI 306: Jätevedet ja jätteet						2020	
306-3	Syntyneet jätteet	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 15–16		7	13		x
306-4	Jätteiden hyödyntäminen	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 15–16	Raportoitu %-lukuina yrityksen raportointijärjestelmästä johtuen. Koskee kaikkia L&T:n käsittelemiä jätteitä.	8,9	12, 13		x
306-5	Jätteiden ohjaaminen loppukäyttöön	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 15–18	Raportoitu %-lukuina yrityksen raportointijärjestelmästä johtuen. Koskee kaikkia L&T:n käsittelemiä jätteitä.	8,9	12, 13		x
Sosiaaliset vaikutukset							
GRI 401: Työsuhteet						2016	
401-1	Henkilöstön vaihtuvuus	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 25	Laskentamenetelmää muutettiin vuonna 2020, joten vuonna 2020 ja 2021 raportoitu tieto kattaa lähtövaihtuvuuden. Vertailuvuosien tiedot kuvaavat vaihtuvuutta. Uusien työntekijöiden osalta tieto saatavilla ainoastaan Suomesta.	6			x

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot ja omissiot	Global Compact	SDG	Standardin versio	Ulkoinen varmennus
401-2	Kokoaikaisen henkilöstön henkilöstöetuedet, joita ei tarjota määräaikaiselle tai osa-aikaiselle henkilöstölle	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 22–23	Sairauskassaa tarjotaan henkilöstölle, joka pääsääntöisesti työskentelee yrityksessä. Raportointi kattaa Suomen toiminnot.	6	8		
GRI 402: Henkilöstön ja johdon väliset suhteet						2016	
402-1	Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatettava vähimmäisilmoitusaika	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 21	Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatamme kansallisen lainsäädännön mukaisia vähimmäis- ja neuvotteluaikoja.	3	8,10		
GRI 403: Työterveys- ja turvallisuus						2018	
403-1	Työterveyden ja -turvallisuuden johtamisjärjestelmät	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 8, 23–24		6	8,10		
403-2	Vaarojen tunnistaminen, riskien arviointi ja tapausten tutkinta	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 22–23	Raportointi kattaa vain oman henkilöstön jaoteltuna toimintamaittain. Ei sisällä poissaolotaajuutta.	1,6	8,10		
403-3	Työterveyspalvelut	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 22–23	Raportointi kattaa Suomen toiminnot.	1,6	8,10		
403-4	Työntekijöiden osallistuminen, konsultointi ja viestintä työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvissä asioissa	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 21–24	Työntekijät voivat osallistua ja antaa palautetta esim. suoraan HR:lle.	1,6	8,10		
403-5	Työterveyteen ja -turvallisuuteen liittyvä koulutus työntekijöille	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 22–23	L&T järjestää erilaisia työterveys ja -turvallisuuskoulutuksia myös vuokratyöntekijöille.	1,6	8,10		
403-6	Työntekijöiden terveyden edistäminen	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 22–23		1,6	8,10		
403-7	Liiketoimintaan suoraan liittyvien työterveys- ja -turvallisuushaittojen ehkäisy	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 22–24		1,6	8,10		
403-8	Työterveyden ja -turvallisuuden johtamisjärjestelmien piirissä olevat työntekijät	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 23		1,6	8,10		
403-9	Työtapaturmat	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 23–24	Tieto saatavilla ainoastaan oman henkilöstön osalta.	1,6	8		x
HR 1	Eläköitymisikä	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 22	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen. Koskee Suomen henkilöstöä.	6	8		x
HR 2	Sairauspoissaolot	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 22–23	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.	1,6	8		x
HR 3	Terveysprosentti	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 22–23	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.	1,6	8		x
GRI 404: Koulutus ja henkilöstön kehittäminen						2016	
404-2	Osaamisen kehittämiseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyvät ohjelmat	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 21–22		6	8,10		
HR 4	Työntekijöiden keskimääräiset koulutustunnit	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 22	L&T:n oma mittari. Koskee Suomen henkilöstöä.	6	8,10		x
HR 5	Henkilöstön suositteluaste	Taloudellinen katsaus, Hallituksen toimintakertomus, s. 13–14 ; Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 20–22	L&T:n oma indikaattori, joka on toiminnalle olennainen.		8		
GRI 405: Monimuotoisuus ja tasavertaiset mahdollisuudet						2016	
405-1	Hallintoelinten ja henkilöstön monimuotoisuus	Taloudellinen katsaus: Hallinnointi, s. 70–71 ; Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 21, 25 ;	Tietoa ei ole saatavilla haavoittuvista työntekijöistä. Raportoinnissa käytämme omaa ikäluokitustamme.	1,6			x

Raportointiperiaatteet

GRI-indeksi

Yritysvastuun raportointi

Tunnus	GRI:n raportointisisältö	Sijainti ja sivu	Lisätiedot ja omissiot	Global Compact	SDG	Standardin versio	Ulkoinen varmennus
GRI 406: Syrjimättömyys						2016	
406-1	Syrjintätapaukset ja korjaavat toimenpiteet	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 21, 28	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2022.	1,6	8,10		
GRI 415: Poliittinen vaikuttaminen						2016	
415-1	Poliittinen tuki	GRI-indeksi	Raportointivuoden aikana emme jakaneet poliittista tukea.				
GRI 416: Asiakkaiden terveys ja turvallisuus						2016	
416-2	Tuotteiden terveys- ja turvallisuusvaatimusten rikkomukset	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 28	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2022.	7,9			
GRI 418: Asiakkaiden yksityisyyden suoja						2016	
418-1	Asiakkaiden yksityisyyden suojan rikkomiseen ja asiakastietojen häviämiseen liittyvät valitukset	Vuosikatsaus: Vastuullisuus, s. 28	Ei raportoituja tapauksia vuonna 2022.	1			

Riippumaton varmentajan varmennusraportti Lassila & Tikanoja Oyj:n johdolle

Olemme Lassila & Tikanoja Oyj:n (myöhemmin myös yhtiön) johdon pyynnöstä suorittaneet rajoitetun varmuuden antavan toimeksiannon, jonka kohteena ovat olleet tietyt vastuullisuustiedot raportointikaudelta 1.1.–31.12.2022 yhtiön Vuosikatsauksessa 2022 (jäljempänä Tietyt vastuullisuustiedot). Varmennetut tiedot käyvät ilmi yhtiön GRI-indeksistä 2022.

Tietyt vastuullisuustiedot

Rajoitetun varmuuden antavan toimeksiantomme kohteena olivat seuraavat tiedot:

- Taloudellisen-, sosiaalisen- ja ympäristövastuun tunnukset, jotka ovat identifioitu yhtiön Vuosikatsauksen 2022 liitteenä esitetyssä GRI-indeksissä.

Johdon vastuu

Yhtiön johto vastaa Tiettyjen vastuullisuustietojen laatisesta raportointikriteeristön eli yhtiön vuosikertomuksessa 2022 kuvattujen raportointiohjeiden, GRI Standards of the Global Reporting Initiative -standardien ja yhtiön sisäisten raportointiohjeiden mukaisesti. Yhtiön johto vastaa myös sellaisen sisäisen valvonnan järjestämisestä, jonka johto katsoo tarpeelliseksi, jotta on mahdollista laatia Tietyt vastuullisuustiedot, joissa ei ole väärinkäytöksistä tai virheistä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Varmentajan riippumattomuus, muut eettiset vaatimukset ja laadunvalvonta

Olemme noudattaneet IESBAn (the International Ethics Standards Board for Accountants) antamien Eettisten sääntöjen tiilitarkastusammattilaisille mukaisia riippumattomuusvaatimuksia ja muita eettisiä vaatimuksia. Näiden sääntöjen pohjana olevat peruseriaatteet ovat rehellisyys, objektiivisyys, ammatillinen pätevyys ja huolellisuus, salassapitovelvollisuus ja ammatillinen käyttäytyminen.

PricewaterhouseCoopers Oy soveltaa kansainvälistä laadunvalvontastandardia ISQC 1 ja näin ollen ylläpitää kattavaa laadunvalvontajärjestelmää. Siihen kuuluu dokumentoituja toimintaperiaatteita ja menettelytapoja, jotka koskevat eettisten vaatimusten, ammatillisten standardien sekä sovellettavien säädöksiin ja määräyksiin perustuvien vaatimusten noudattamista.

Varmentajan velvollisuudet

Meidän velvollisuutenamme on esittää suorittamiemme toimenpiteiden ja hankkimamme evidenssin perusteella Tietyistä vastuullisuustiedoista rajoitetun varmuuden antava johtopäätös. Olemme suorittaneet rajoitetun varmuuden antavan toimeksiannon kansainvälisen varmennustoimeksiantostandardin ISAE 3000 (uudistettu) ”Muut varmennustoimeksiannot kuin menneitä kausia koskevaan taloudelliseen informaatioon kohdistuva tiilitarkastus tai yleisluonteinen tarkastus”. Tämä standardi edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme toimeksiannon hankkimamme rajoitetun varmuuden siit, onko Tietyissä vastuullisuustiedoissa olennaista virheellisyttä.

Rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa evidenssin hankkimistoimenpiteet ovat rajoitetumpia kuin kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa, minkä vuoksi siinä saadaan vähemmän varmuutta kuin kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa. Varmennustoimeksiantoon kuuluu toimenpiteitä evidenssin hankkimiseksi Tietyihin vastuullisuustietoihin sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu varmentajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että Tietyissä vastuullisuustiedoissa on olennainen virheellisyys.

Olemme toteuttaneet muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- Haastatelleet yhtiön ylintä johtoa;
- Haastatelleet Tiettyjen vastuullisuustietojen sisältämien tietojen keruusta ja raportoinnista vastaavia henkilöitä;

- Arvioineet yhtiön raportointiohjeiden ja menettelytapojen soveltamista;
- Testanneet tietojen oikeellisuutta ja täydellisyyttä alkuperäisistä dokumenteista ja järjestelmistä otospohjaisesti;
- Testanneet tietojen yhdistelyä ja suorittaneet uudelleenlaskentaa otospohjaisesti;
- Arvioineet Tiettyjen vastuullisuustietojen esittämistavan oikeellisuutta.

Rajoitetun varmuuden antava johtopäätös

Suorittamiemme toimenpiteiden ja hankkimamme evidenssin perusteella tietoomme ei ole tullut mitään, mikä antaisi meille syyntä uskoa, ettei Lassila & Tikanoja Oyj:n Tiettyjä vastuullisuustietoja raportointikaudelta 1.1.–31.12.2022 ole kaikilta olennaisilta osiltaan laadittu asianmukaisesti raportointikriteeristön perusteella.

Varmennusraporttiamme luettaessa on otettava huomioon Tiettyjen vastuullisuustietojen tarkkuutta ja täydellisyyttä koskevat luontaiset rajoitteet.

Tämä varmennusraportti on laadittu toimeksiantomme ehtojen mukaisesti. Vastaamme työstämme, varmennusraportista ja esittämistämme johtopäätöksistä vain Lassila & Tikanoja Oyj:lle, emme kolmansille osapuolille.

Helsinki, 21. päivänä helmikuuta 2023

PricewaterhouseCoopers Oy

Tiina Puukkonieniemi

Partner, KHT

ESG raportointi- ja varmennuspalvelut

Samuli Perälä

Partner, KHT

**KIERTOTALOUDEN
TOIMINNANJOHTAJA**

Lassila & Tikanoja Oyj

Valimotie 27, 00380 Helsinki

puh. 010 636 111

www.lt.fi